

LYNGDAL
KOMMUNE

KOMMUNEDIREKTØRENS FORSLAG TIL
ØKONOMIPLAN 2021–2024
OG BUDSJETT 2021

INNHOOLD

1	KOMMUNEDIREKTØRENS INNLEDNING	4
2	BUDSJETT PÅ 1-2-3	6
3	ORGANISERING AV KOMMUNEN	7
	3.1 Politisk organisering	7
	3.2 Administrativ organisering	8
4	MÅL OG STRATEGIER	9
	4.1 Kommuneplanen og intensjonsavtalen	9
	4.2 Overordnede føringer for videre planarbeid	12
	4.3 Kommuneplan	13
	4.4 Arbeidsgiverpolitikk	13
	4.5 Helsefremmende arbeidsmiljø	15
5	DEMOGRAFI OG UTVIKLINGSTREKK	16
	5.1 Demografi	16
	5.2 Befolkningsprognose	17
	5.3 Folkehelse	18
6	LYNGDAL KOMMUNES RESSURSBRUK OG KOSTNADSNIVÅ	19
	6.1 Kostratall drift ulike sektorer	19
7	FORUTSETNINGER - STATSBUDDSJETTET	24
	7.1 Frie inntekter – skatt og rammetilskudd	24
	7.2 Eiendomsskatt	26
	7.3 ROBEK – hva er det?	27
	7.4 Korona-pandemien	29
8	BUDSJETT- OG ØKONOMIPLAN 2021–2024	30
	8.1 Investeringer	32
	8.2 Driftsbudsjett virksomhetene	42
9	GEBYRREGULATIVET	63
10	VEDLEGG:	66

KOMMUNEDIREKTØRENS INNLEDNING

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til budsjett for 2021 og økonomiplan for 2021-2024. Budsjettet utgjør første året i økonomiplanen.

2020 har vært et spesielt år. Første året til den nye kommunen ble et år med mye større økonomiske utfordringer enn vi hadde forutsett. I mars kom koronapandemien. Regjeringen gjennomførte i vår de mest inngripende tiltak i fredstid. Selv om Lyngdal kommune så langt har vært spart for de store smittebølgene, har pandemien påvirket kommunens virksomhet på de aller fleste felt. Kommunedirektøren vil berømme kommunens ansatte for en enorm arbeidsinnsats og omstillingsevne i denne krevende tiden. Både knyttet til kommunesammenslåingen, de økonomiske utfordringene og koronapandemien. Det er ingen tvil om at disse utfordringene gjør at flere ansatte i organisasjonen er slitne. Alt tyder på at svak økonomi

med behov for store omstillinger, og koronapandemien, vil prege kommunens virksomhet også i 2021. Dette skaper store utfordringer. Her må alle gode krefter settes inn slik at vi sammen løser utfordringene.

Arbeidet med budsjett og økonomiplan 2021-2024 har pågått fra juni, og startet opp i forbindelse med strategikonferansen 11. juni. Det forslaget som her legges frem bygger videre på drøftingene fra strategikonferansen, politisk behandling av 1. og 2. tertialrapporter, samt vedtatt intensjonsavtale.

Kommunedirektøren har ikke klart å legge fram et forslag for 2021 med positivt netto driftsresultat. Fra 2022 er det lagt opp til et positivt netto driftsresultat på ca. 0,5 prosent, og nesten 2 prosent i 2023.

Det betyr at vi når målsettingen om netto driftsresultat på 1,75 prosent fra 2023. Det betyr også at kommunen er avhengig av å bruke tidligere oppsparte fondsmidler i forslaget som legges frem for 2021. Og da har vi minimalt igjen. Kun 1 prosent av driftsinntektene. Den økonomiske situasjonen er svært utfordrende for kommunen, og det må tas vanskelige beslutninger for å snu utviklingen. Det er heller ikke gjort på kort tid. Vi må regne med en stram og vanskelig økonomisk situasjon i hele økonomiplanperioden.

Forslaget bygger på en ikke ubetydelig reduksjon fra dagens nivå i flere virksomheter. I løpet av økonomiplanperioden må det reduseres i utgifter og / eller økes i inntekter med mellom 5 og 10 prosent. I noen virksomheter kan det bli nedbemanning, men vi forsøker først og fremst å løse utfordringene med naturlig avgang. Nedbemanningene vil kreve gode prosesser for å ivareta oppgaver og ansatte på en god måte. Flere tiltak vil heller ikke ha full økonomisk effekt det første året, og en må bruke inntil to år før full økonomisk effekt av nedbemanningene oppnås.

Budsjettet for 2021 er svært stramt og inneholder ingen reserver til uforutsette utgifter. Det er også flere prosesser som fortsatt må gjennomføres i stab og virksomheter for å komme ned på de anbefalte rammene.

Kommunedirektøren har funnet det nødvendig å foreslå innføring av eiendomsskatt på bolig og fritidshus. Det første året er det foreslått 1 promille, og de neste årene 2 promille. Forslaget om innføring av eiendomsskatt er et klart uttrykk for at kommunen er i en presset situasjon hvor behovene som skal dekkes overstiger tilgjengelige ressurser. Det må være et mål på sikt å prioritere avvikling av eiendomsskatten igjen, men kommunedirektøren ser ingen mulighet for det i løpet av økonomiplanperioden. Dersom da ikke de økonomiske forutsetningene endrer seg vesentlig

Koronapandemien forsterker de økonomiske utfordringene for kommunen. Men håndteringen av pandemien demonstrerer også hvilken omstillingsevne og kompetanse kommuneorganisasjonen har. Både politisk, administrativt og faglig.

Lyngdal kommune har høy lånegjeld. Uten historisk lavt rentenivå, hadde det vært svært krevende for kommunen å betjene en så stor lånegjeld. Derfor er det viktig å holde investeringene framover på et minimumsnivå for å få redusert lånegjelda før renten begynner å stige igjen. Kommunedirektøren har derfor i økonomiplanperioden foreslått å holde igjen på alle investeringer som ikke vurderes å være helt nødvendige. Det gjelder også tidligere vedtatte, men ikke påbegynte investeringer.

Framover mot 2040 står kommunen overfor store samfunnsutfordringer. Andelen eldre over 80 år øker, mens antallet under 20 år vil synke. Klimagassutslippene må reduseres vesentlig. Samtidig må vi også ta tak i at alt for mange av våre innbyggere i yrkesaktiv alder står utenfor arbeidslivet. Vi må skaffe oss økonomisk handlingsrom for å løse disse utfordringene. I større grad enn tidligere er det behov for å samhandle med næringsliv, frivillighet og hele lokalsamfunnet for å møte utfordringene. Dette klarer ikke kommunen alene.

Vi må tenke nytt om måter å løse oppgaver på. Her må vi se på muligheter for effektivisering gjennom mer bruk av teknologi og samhandling. Vi må også se på om det er oppgaver vi gjør i dag som vi kan la være å gjøre framover, eller gjøre enklere. Verdiordene "fornye, forbedre, forenkle og forene" passer godt på de utfordringene vi har foran oss.

For å kunne møte utfordringene, er det helt avgjørende å fortsatt få til et godt samspill mellom politikerne, kommunens ledelse, de ansatte og deres organisasjoner. Samarbeid på tvers i organisasjonen mellom stab og virksomheter blir avgjørende for å lykkes.

Sammen må vi søke etter de gode og effektive løsningene.

Lyngdal 12.11.20

Kjell Olav Hæåk
kommunedirektør

BUDSJETT PÅ 1-2-3

Kommunene skal hvert år legge en plan for pengebruken de neste fire årene. Det skilles mellom driftsbudsjett og investeringsbudsjett. Her finner du innholdet i forslag til budsjett for drift og investering av Lyngdal kommune, kort oppsummert.

Driftsbudsjett

Budsjettet for 2021 har utgangspunkt i de justerte budsjetttrammene fra 2020. Disse er så justert for nye tiltak og innsparinger. Virksomhetene er ikke kompensert for verken pris- eller lønnsvekst. Men det er lagt inn en felles lønnsreserve som fordeles ut etter lønnsoppgjøret.

Kommunens sum generelle driftsinntekter er 691 millioner kr. Det er budsjettet med et negativt netto driftsresultat på 26,3 millioner det første året. Dette er finansiert ved å bruke fond. Kommunen har ved utgangen av 2020 et forventet disposisjonsfond på 36 millioner kr. Reduserer man fondet med 26,3 millioner i 2021 har vi ca. 10 millioner igjen ved utgangen av 2021. Dette er veldig lite. Kommer det noe uforutsett har vi nesten ingenting å gå på.

Det er i budsjettforslaget anbefalt å innføre eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer. Det må startes på 1 promille det første året. Fra 2022 er det lagt inn 2 promille. Det gjør at vi i fra 2022 og videre har et positivt netto driftsresultat og kan bygge opp litt mer på fond til blant annet uforutsette hendelser. Ved utgangen av 2024 vil vi ha kommet opp på det anbefalte nivået.

Kommunens disponible inntekter er i hovedsak skatt og rammetilskudd fra staten. I tillegg har vi eiendomsskatt og overføringer som integreringstilskudd. Disse blir korrigert for renteinntekter og -utgifter, utbytte og avdrag på lån (finans). Rente og avdrag på lån kommunen har blir ført i driftsregnskapet. Jo høyere disse utgiftene er, jo mindre har vi igjen til andre ting. Vi har ca. 1 milliard i lån til investeringer. Sum inntekter korrigert for finans er for 2021 er 655 mill. For 2020 var det budsjettet med 661 mill. Det betyr at vi har mindre inntekter i 2021 enn i 2020.

Netto ramme til virksomhetene, det vil si kostnader minus inntekter, er for 2021 budsjettet med 685 millioner kr. Dette beløpet er høyere enn inntektene, og vi bruker derfor mer penger enn vi har. Dette betyr at vi må redusere kostnadsnivået eller øke inntektene, eller en kombinasjon. I budsjettforslaget er det foreslått å innføre eiendomsskatt – som øker inntektene litt det første året, og noe mer det neste året. I tillegg blir det satt i gang mange innsparingstiltak for å redusere kostnadsnivået. Noen får full effekt med en gang. Andre får først full effekt i 2022.

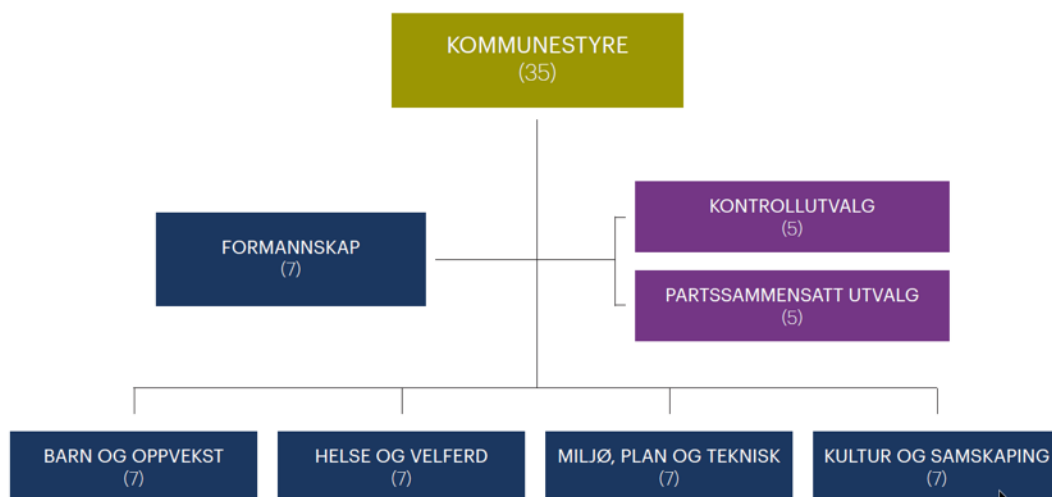
Investeringsbudsjett

Hovedregelen er at investeringer som koster mer enn 100 000 kr må i investeringsbudsjettet, og ikke i driftsbudsjettet. Vi kan bruke lån til å finansiere investeringsprosjekter. Det er ikke lov å bruke lån til å finansiere driftsbudsjettet.

Det er budsjettet med å investere 56 mill. i 2021. Til sammen 210 mill. de neste fire årene. Av dette er kr 126 mill. investeringer i vann- og avløpsanlegg. Her er det lagt inn forslag om nytt renseanlegg til 50 millioner kroner.

ORGANISERING AV KOMMUNEN

Lyngdal kommune har lagt vekt på samsvar mellom den politiske og administrative organiseringen. Viktig for organiseringen har vært at man skal sikre en effektiv og kvalitetsmessig god drift med søkelys på innovasjon, involvering, digitalisering og tverrfaglighet.

Politisk organisering

Nytt kommunestyre for perioden 2019-2023 ble valgt høsten 2019. Kommunestyret består av 35 representanter fordelt slik:

- Høyre 10 representanter
- Krf 8 representanter
- Sp 6 representanter
- Ap 5 representanter
- Frp 4 representanter
- Rødt 1 representant
- Venstre 1 representant

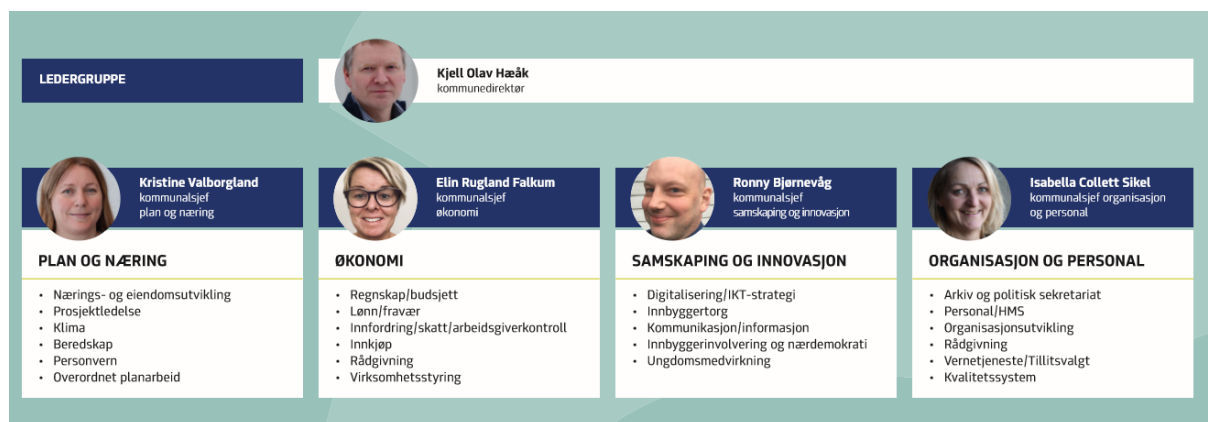
Intensjonsavtalen som ble inngått i forbindelse med kommunesammenslåingen legger opp til at kommunen skal redusere antall kommunestyrerepresentanter til 29 fra neste kommunestyreperiode.

De faste utvalgene er delegert avgjørelsesmyndighet innenfor ulike fag og lov- og forskriftsområder.

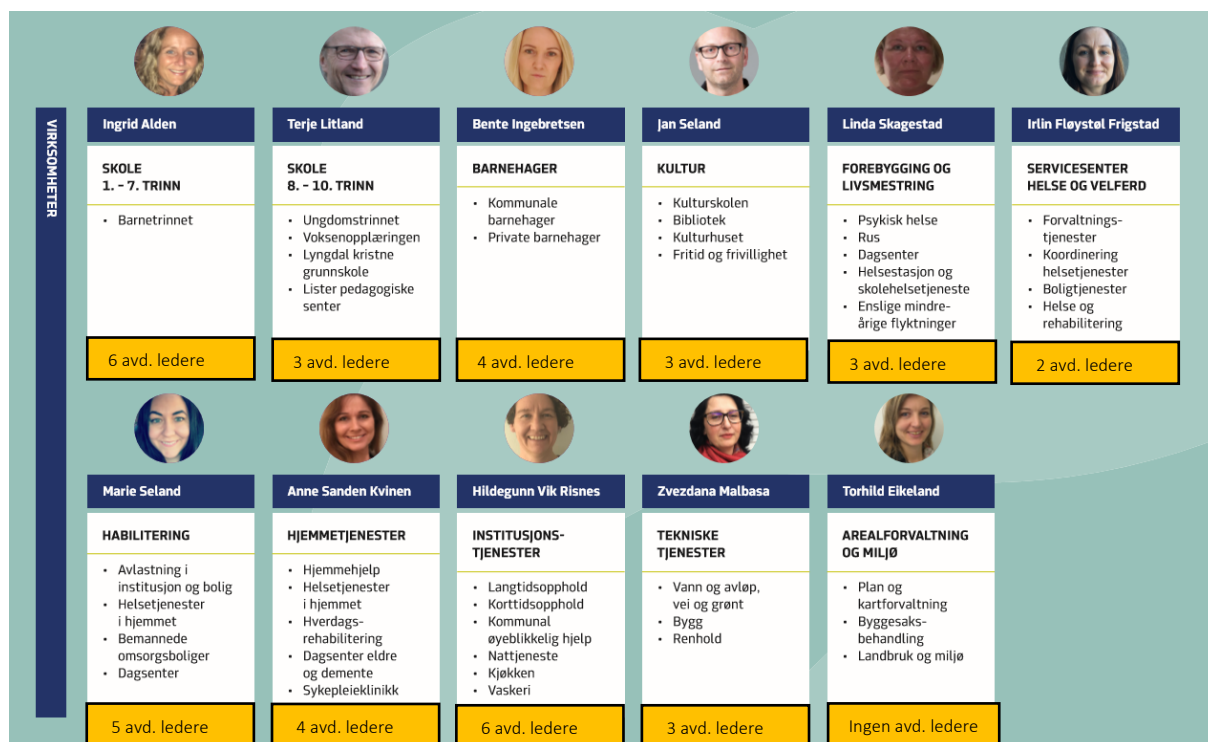
I tillegg til utvalgene over har kommunen egne råd for eldre, råd for personer med funksjonsnedsettelse, ungdomsråd og partssammensatt utvalg i tråd med kommunelovens §5-2.

Administrativ organisering

Lyngdal kommune har valgt en organisering som innebærer et toppledernivå bestående av kommunedirektør og fire kommunalsjefområder:

Videre er det 11 virksomhetsområder fordelt etter fag. Virksomhetene blir styrt av hver sin virksomhetsleder. Under hvert virksomhetsområde er det igjen avdelingsledere, som rektorer og styreere i barnehagene.

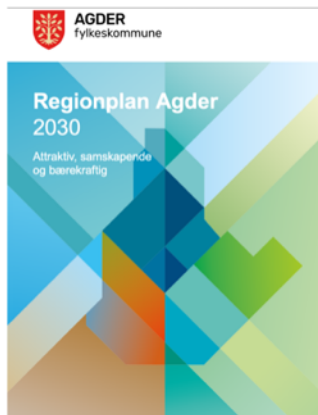

*Det varierer hvor stor del av stillingene til avdelingslederne (fra 50-100 prosent) som er knyttet til administrasjon.

MÅL OG STRATEGIER

Kommuneplanen og intensjonsavtalen

Det er kommuneplanen som vil være Lyngdal kommunes viktigste strategidokument. Kommuneplanen er under arbeid og vil ha fastsatt kommunens overordnede strategier og mål til budsjettarbeidet for 2022. Før kommuneplanen er på plass, vil det være den vedtatte intensjonsavtalen for "Nye Lyngdal" som gir de viktigste styringssignalene for arbeidet med økonomiplan for 2021-2024 og årsbudsjett for 2021.

I intensjonsavtalen som ble inngått mellom Audnedal og Lyngdal i 2016 er det fremhevet følgende statlige målsettinger som skal ivaretas i ny kommune:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomiske robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Intensjonsavtalen inneholder en rekke delmål. Fellesnemnda for nye Lyngdal, som ledet arbeidet med sammenslåingen av kommunene i perioden 2017-2019, vedtok våren 2019 ambisjonsnivå for perioden frem til 2023 på en rekke av disse:

Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne (kommunale tjenester)

Mål:	Kommunen skal vektlegge å gi et helhetlig, likeverdig og tverrfaglig tilbud til alle innbyggere i den nye kommunen. Kommunal tjenesteyting som barnehager, skoler, helse og omsorgstjenester og så videre skal fortsatt lokaliseres i nærheten av der folk bor. Lokalisering av tjenester som for eksempel barnehager, skoler og institusjonsplasser, beholdes som i dag.	
Måleindikator	Ambisjonsnivå	Målefrekvens
Plassering i kommunebarometeret*	50	Årlig

Kilde: *Kommunal rapport

Mål:	Kommunen prioriterer forebygging, folkehelse og tidlig innsats for å skape gode lokalsamfunn, levekår og livskvalitet.	
Måleindikator	Ambisjonsnivå	Målefrekvens
Andel elever som gjennomfører vgs. innen 5 år	80%	Årlig
Andel elever som er fornøyd med lokalmiljøet*	90%	Årlig (de årene ungdataundersøkelsen gjennomføres)
Andel elever som sjelden/aldri er i fysisk aktivitet**	9%	Årlig (de årene ungdataundersøkelsen gjennomføres)
Overvekt og fedme blant kvinner ***	30%	Årlig

Kilder: Folkehelseinstituttet og ungdataundersøkelse

* Andel ungdomsskoleelever som svarer «svært fornøyd» eller «litt fornøyd» på spørsmålet: "Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med lokalmiljøet der du bor?", Ungdataundersøkelse

** Andel ungdomsskoleelever som svarte et av alternativene «1-2 ganger i måneden», «sjelden» eller «aldri» på spørsmålet: "Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett?", Ungdataundersøkelse

*** 3 års glidende gjennomsnitt, FHI

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikler (kommunens rolle som samfunnsutvikler)

Mål:	Den nye kommunen skal arbeide for å styrke jernbanen ved Audnedal stasjon	
Måleindikator	Ambisjonsnivå	Målefrekvens
Antall på-/og avstigninger ved Audnedal stasjon	Årlig vekst > 4%	Årlig

Mål:	Befolkningsveksten skal være høyest på Agder og over landsgjennomsnittet	
Måleindikator	Ambisjonsnivå	Målefrekvens
Årlig befolkningsvekst*	% vis vekst høyest i Agder	Årlig

Kilde: *SSB

Mål:	Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold på Agder (2015 -2027) legges til grunn for arbeid med levekårsutfordringer.	
Måleindikator	Ambisjonsnivå	Målefrekvens
Andelen heltidsansatte i kommunen*	60%	Årlig
Kvinnerens grunnlønn i % av mannens grunnlønn*	100%	Årlig

Kilde: *PAI-registeret

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner (kommunal økonomi)

Mål:	Innsparinger i stab-, støtte- og forvaltningsfunksjoner gjennomføres fra første stund.	
Måleindikator	Ambisjons-nivå	Målefrekvens
Netto driftsutgifter til administrasjon per innbygger*	Gjennomsnitt for Kostragr.11	Årlig

Kilde: *Kostras SSB

Styrket lokaldemokrati (demokrati og medvirkning)

Mål:	Det skal legges til rette for stor grad av innbyggermedvirkning og innbyggerdialog	
Måleindikator	Ambisjonsnivå	Målefrekvens
Kommunestyrevalget, valgdeltakelse*	75%	2023
Om politikerne involverer innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer**	2,8	Årlig (når undersøkelsen gjennomføres)
Om innbyggerne har gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem**	2,8	Årlig (når undersøkelsen gjennomføres)
Om kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken**	3,5	Årlig (når undersøkelsen gjennomføres)

Kilder: *Kostras, SSB

**KS - Lokaldemokratiundersøkelse blant innbyggerne, skala 1-4 (4 er best).

Overordnede føringer for videre planarbeid

Lyngdal kommune må ta hensyn til føringer for planarbeidet fra stat, fylke og region.

Regjeringen legger hvert fjerde år frem styringssignal for kommunenes planarbeid.

I dokumentet «**Nasjonale forventninger for regional og kommunal planlegging 2019-2023**» er følgende fire store utfordringer skissert:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Det beskriver de viktigste utfordringene og mulighetene for landsdelen, et ønsket fremtidsbilde for 2030 og hva som skal til for å nå konkrete mål. Planen skal være retningsgivende for kommunenes videre planarbeid.

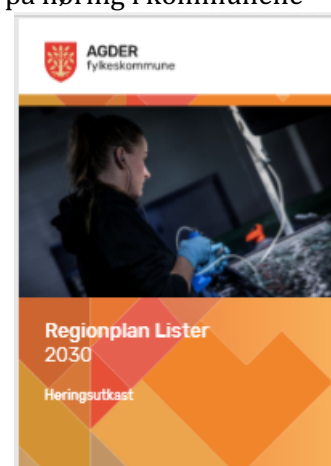
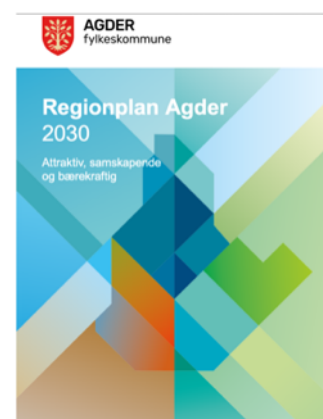
Regionplan Lister 2030 er et felles styringsdokument for de seks kommunene i Listerregionen, og gjelder perioden 2020-2030. Planen er på høring i kommunene i Lister i oktober og november 2020. Det er lagt vekt på FNs 17 bærekraftsmål, og planen bygger også på føringer i Regionplan Agder 2030. Planen er delt i følgende temaer:

Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter. Kultur.

Verdiskaping, bærekraft og likestilling

Transport, kommunikasjon og samfunnssikkerhet

Utdanning, kompetanse og tjenesteinnovasjon

Kommuneplan

Planprogrammet for arbeidet med ny kommuneplan ble vedtatt av Lyngdal kommunestyre 19.12. 2020.

FNs 17 bærekraftsmål skal ligge til grunn for arbeidet med ny kommuneplan.

For å spisse arbeidet med kommuneplanen er seks bærekraftsmål valgt spesielt ut ,og følgende satsingsområder er definert:

FNs mål	Satsingsområde	Fagområder (Eksempler, utdypes i kommuneplanen)
 	Livskvalitet og levekår	Oppvekst, levekår, livskvalitet, folkehelse, utdanning, helse, omsorg, velferd, Likestilling , inkludering, aldersvennlig samfunn, arbeidsplasser, kultur ,universell utforming,
	Bærekraftig lokalsamfunn	Alle
 	Innovasjon og samskaping	Frivillighet, medborgerskap, demokratiutvikling Innovasjon og utvikling, Næring og verdiskaping kommunikasjon, areal
	Klima, miljø og beredskap	Miljø, samfunnsikkerhet, beredskap, samferdsel, areal

Disse seks bærekraftmålene og de fire satsingsområdene er føringer for prioriteringer av ressursene i økonomiplanen og budsjettet.

Arbeidsgiverpolitikk

Lyngdal kommunes arbeidsgiverpolitikk ble fornyet i forbindelse med kommunesammenslåingen. Lov- og avtaleverk for kommunen danner rammen for arbeidsgiverpolitikken. Arbeidsgiverstrategi er en plan for hvordan vi skal nå målene i arbeidsgiverpolitikken.

For å oppnå og ivareta kommunens arbeidsgiverpolitikk har vi lagt vekt på disse innsatsområdene:

- Godt lederskap
- Dyktige medarbeidere
- Inkludering og mangfold
- Helsefremmende arbeidsmiljø
- Utvikling og nyskaping

I 2021 skal kommunen jobbe spesielt med inkludering, mangfold og helsefremmede arbeidsmiljø.

Inkludering og mangfold

Kommunen ønsker å være en arbeidsplass som gjenspeiler mangfoldet i samfunnet. Det er viktig å vise at vi faktisk lever opp til dette ved å inkludere mangfoldet i våre arbeidsplasser. For å oppnå dette delmålet har vi igangsatt flere prosjekter:

«En av mange»

Dette er et prosjekt der vi bruker helsehuset som arena i forbindelse med praksisplasser til unge mennesker mellom 18-30 år. Målet med tiltaket er å inkludere unge mennesker i arbeidslivet og samtidig gi helsehuset en ekstra tjeneste i form av en servicegruppe. Prosjektet skjer i nært samarbeid med NAV og Karriere Agder. Sammen jobber vi for å hjelpe ungdommene med å komme i aktivitet.

Lærlinger og praksisplasser

Kommunene har etablert en ressursgruppe som tilrettelegger for nye lærling- og praksisplasser i regi av NAV, Amento m.fl. Målet er at kommunen innen 2022 skal ha oppfylt ønsket lærlingekvotente, som tilsvarer ca. 0,3 prosent av innbyggertallet. Det utgjør ca. 30 lærlinger i kommunen.

«Helt med»

Kommunene har som mål i løpet av 2021 å opprette plasser innen tiltaket “Helt med”. Noe som krever en omdisponering av arbeidsoppgaver og lønnsmidler. Dette tiltaket er for mennesker med psykisk utviklingshemming som ønsker å bidra inn i arbeidslivet som fast ansatt med en kombinasjon av statlig ytelse og ordinær lønn. Tiltaket “Helt med” skjer i et samarbeid med Amento og andre arbeidsplasser i Lister.

Hva skal kjennetegne vårt lederskap?

Helsefremmende arbeidsmiljø

Helse og arbeidsmiljø er områder som kommunen vil jobbe aktivt med i 2021.

Organisasjonen har vært under stort press i lang tid. Dette har ført til økt sykefravær og signaler om slitne arbeidstakere i mange avdelinger. Pr oktober 2020 er sykefraværet i gjennomsnitt for kommunen på ca 10%. Dette er alt for høyt og belaster både kvalitet på tjenester, ansatte og kommunens økonomi. Det er stor variasjon mellom virksomhetene i sykefravær. Noe av det høye fraværet skyldes koronapandemien, men det er også generelt et for høyt fravær som ikke kan relateres til pandemien. Det største sykefraværet har vi innen enkelte virksomheter i helse og velferd. I 2020 er det satt i verk en rekke tiltak for å redusere sykefraværet og disse må videreføres inn i 2021. Her er noen av tiltakene:

Organisasjon og personal vil følge opp og lære opp ledere på ulike nivå i forhold til sykefraværsoppfølging

Samarbeid og støtte med bedriftshelsetjenesten og NAV, både i enkeltsaker og inn mot enkelte ledere

- Innføre «mulighetssamtale» i arbeidsgiverperioden av sykefraværet
- Utarbeide ny praksis for trivselssamtale etter 3 egenmeldinger
- Fortsette å bruke hele kommunen som tilretteleggingsarena

Alle virksomhetsledere har ledersamtaler og får tilbud om coachingsamtaler med bedriftshelsetjenesten. God ledelse er viktig i forhold til å skape et helsefremmende arbeidsmiljø.

Kommunen ønsker å være en fleksibel og bærekraftig organisasjon. For å oppnå dette må vi legge til rette for at alle ansatte skal oppleve motivasjon i jobben gjennom mestring og trivsel. Dette forutsetter at vi har riktig kompetanse, nok grunnbemanning, gode arbeidsplaner og dyktig lederskap.

Å jobbe med fravær krever god struktur og gode prosesser over tid. Kommunen vil jobbe for å finne tiltak som på sikt gir gevinster i form av lavere sykefravær.

Virksomhetene vil få hjelp til å løse utfordringer med oppfølging av ansatte, fagutvikling, ressursutnyttelse og lederstøtte. Ved behov vil kommunen bruke eksterne ressurser i form av bedriftshelsetjenesten og NAV for å redusere sykefraværet.

Tiltak som starter opp i 2020/2021:

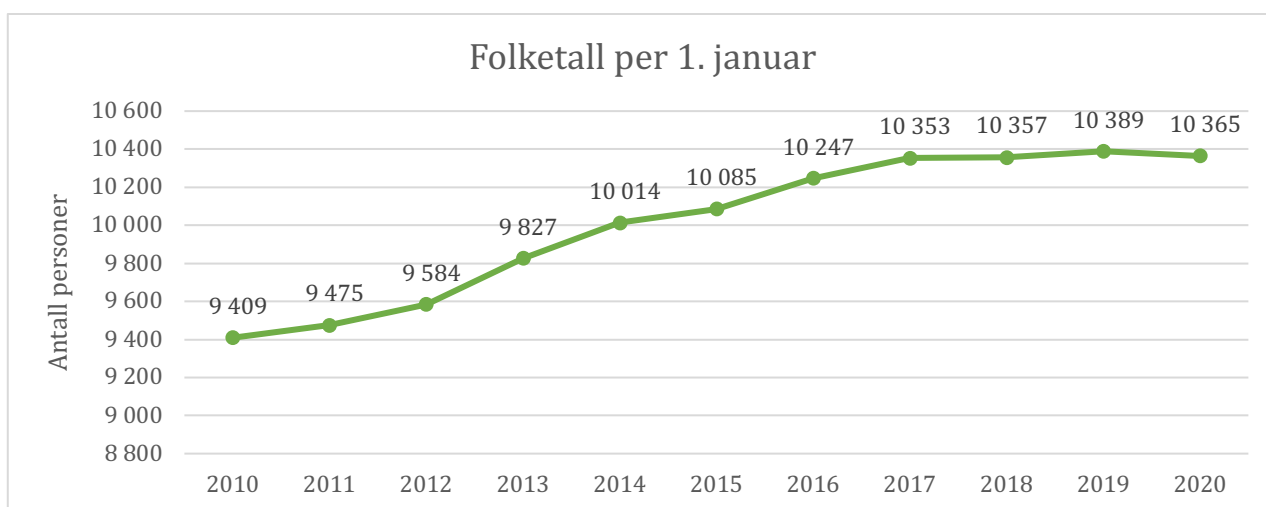
- Innføre «mulighetssamtale» i arbeidsgiverperioden
- Utarbeide ny praksis for trivselssamtale etter tre egenmeldinger
- Fortsette å bruke hele kommunen som tilretteleggingsarena
- Avlaste egne ansatte ved å inkludere praksiskandidater til å bistå med generalistoppgaver
- Igangsatt ressursgruppe for å etablere solid grunnturnus med større stillinger
- Opplæring i bruk av fast vikar, for å unngå overtid

DEMOGRAFI OG UTVIKLINGSTREKK

Demografi

Befolkningsutvikling

Per 1. januar 2020 var det 10 365 personer folkeregistrert i Lyngdal kommune. Folketallet i Lyngdal, samlet for de to gamle kommunene, hadde en relativt sterk vekst i perioden frem til 2017. Veksten skyldtes i stor grad høy innvandring. Fra 2017 til 2020 har folketallet i kommunen vært stabilt.

Befolkningsprognose

Statistisk sentralbyrå anslår forventet befolkningsutvikling for Lyngdal til å være:

Forventet utvikling

I tabellen under vises de aktuelle tallene per aldersgruppe i Lyngdal 1.1. 2020, og forventet antall personer i de ulike alderskategoriene for økonomiplanperioden 2021-2024:

	2020	2021	2022	2023	2024
0-åringer	125	107	106	105	107
Barnehage (1-5 år)	683	665	633	604	580
Grunnskole (6-15 år)	1 507	1 484	1 488	1 483	1 458
Videregående (16-19 år)	624	586	562	566	580
Voksne (20-66 år)	5 877	5 901	5 898	5 902	5 928
Eldre (67-79 år)	1 133	1 191	1 238	1 255	1 259
Eldre (80-89 år)	340	346	353	372	401
Eldre (90 år og eldre)	76	78	80	84	79
Total	10 365	10 358	10 358	10 371	10 392

Utviklingen viser at det vil bli langt færre barn i barnehage- og skolealder, mens antallet eldre øker. Dette vil få konsekvenser for hvordan kommunen bør disponere sine ressurser.

I framsikt.net, et analyseverktøy som kommunen benytter seg av, lages beregninger på hvordan endringene i befolkningssammensetningen anslås å påvirke kommunens fordeling av utgifter for økonomiplanperioden:

	2021	2022	2023	2024	Totalt
0-åringer	-1 500 408	-83 356	-83 356	166 712	-1 500 408
Barnehage (1-5 år)	-4 700 066	-4 994 416	-6 489 616	-5 345 641	-21 529 739
Grunnskole (6-15 år)	-3 885 873	675 804	-844 755	-4 223 775	-8 278 599
Videregående (16-19 år)	-953 027	-592 319	93 396	353 192	-1 098 758
Voksne (20-66 år)	352 708	-617 160	206 705	1 485 726	1 427 979
Eldre (67-79 år)	3 572 452	2 894 918	1 047 098	246 376	7 760 844
Eldre (80-89 år)	1 227 360	1 431 920	3 886 640	5 932 240	12 478 160
Eldre (90 år og eldre)	805 374	805 374	1 610 748	-2 013 435	1 208 061
Total	-5 081 480	-479 235	-573 140	-3 398 605	-9 532 460

Med bakgrunn i at antallet barn i barnehagealder synker gjennom hele perioden, bør også overføringene til barnehagesektoren og skolesektoren reduseres dersom denne analysen legges til grunn. For hele økonomiplanperioden viser oversikten at det bør reduseres med henholdsvis 21,5 millioner kroner innenfor barnehage og 8,2 millioner kroner innenfor skole. På samme måte vil det være behov for økte bevilgninger til eldre. Særlig gjelder dette for aldersgruppen 80-89 år.

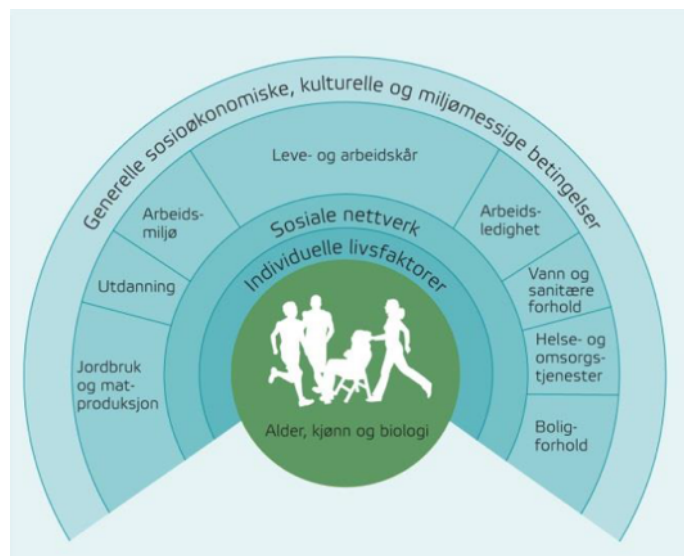
Samlet sett vil kommunen få et forventet lavere utgiftsbehov og reduksjon i rammetilskudd basert på dette, anslått til -9,5 millioner kr. Det innebærer vi i tillegg til å se på ressursbruken også må effektivisere og omstille driften.

Folkehelse

Folkehelse er helsetilstanden til befolkningen, og folkehelsearbeid er det samlede arbeidet for å forbedre faktorene som påvirker helsetilstanden.

Det er utarbeidet en folkehelseoversikt over helsetilstanden til innbyggerne i Lyngdal. Vi ser at følgende forhold utpeker seg:

- Vi ligger høyere enn landsgjennomsnittet innen muskel- og skjelettlidelser, hjerte/kar sykdommer, kols, overvekt/fedme og kreft.
- Lokale tall viser utfordringer knyttet til overvekt og fedme hos barn, unge og voksne. Rundt 40 prosent av kvinnene i Lyngdal har overvekt eller fedme. Dette er høyere enn landet som helhet, og høyere enn tidligere.
- Vi ser en sosial ulikhet i forekomst og overlevelse knyttet til sykdom. Helsen i befolkningen varierer mellom ulike befolkningsgrupper; etter inntekt, utdanning, yrkesstatus, kjønn og etnisk og kulturell bakgrunn. Sosial ulikhet i levealder i Lyngdal er høyere enn i landet og i Lister.
- Tall fra den lokale Ungdata-undersøkelsen de siste årene viser en negativ utvikling knyttet til psykisk helse hos ungdom. I tillegg er det en del som oppgir at de er fysisk inaktive og at de opplever en rekke helseplager.

Forhold tidlig i livet påvirker helsen i voksen alder. Det er positivt at det er mulig å gjøre noe med en del faktorer for å bedre folkehelse tilstanden i befolkningen. Folkehelse skal derfor være et satsingsområde på tvers i den nye kommunen.

LYNGDAL KOMMUNES RESSURSBRUK OG KOSTNADSNIVÅ

Sammenlignet med andre kommuner og landet for øvrig

Kostratall drift ulike sektorer

Alle kommuner rapporterer sine regnskap og ressursbruk til ulike formål. For å få en sammenlignbar statistikk på dette, publiserer Statistisk sentralbyrå årlig disse under benevnelsen kostratall. For at sammenligningene skal bli så reelle som mulig blir kommunene også plassert i kostragrupeer sammen med andre kommuner som er relativt like. Lyngdal kommune er i kostragruppe 11.

Alle tall i diagrammene under for Lyngdal er sammenslåtte tall for Lyngdal og Audnedal.

Tabellen under viser netto ressursbruk per innbygger i **2019** for ulike tjenesteområder sammenlignet med kostragruppe 11, og gjennomsnittet for alle kommuner i landet, utenom Oslo.

Beløpene tar høyde for at Lyngdal har en privat grunnskole og kommunens utgiftsbehov.

	Lyngdal	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
■ Pleie og omsorg	21 649	19 606	19 467
■ Grunnskole	15 327	15 839	14 742
■ Barnehage	8 897	9 440	9 081
■ Adm, styring og fellesutgifter	7 812	5 453	5 270
■ Sosiale tjenester	3 021	2 942	3 044
■ Kommunehelse	2 726	3 104	3 015
■ Barnevern	868	1 784	1 882
■ Kultur og idrett	3 144	2 669	2 549
■ Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	578	816	828
▶ ■ Andre områder	3 733	3 319	2 528
Totalt	67 754	64 971	62 406

Her ser vi at Lyngdal totalt bruker 67 754 kr per innbygger, men kostragruppen bruker kun 64 971 kr.

Tabellen nedenfor viser en teoretisk innsparingsmulighet for Lyngdal kommune sammenlignet med KG11. Vi har eksempelvis innsparingsmulighet på pleie og omsorg med 21,2 millioner (2019-tall) dersom vi sammenligner oss med KG11.

Kostragruppe 11	
■ Pleie og omsorg	21,2
■ Grunnskole	-6,7
■ Adm, styring og fellesutgifter	27,4
■ Barnehage	-6,3
■ Sosiale tjenester	0,7
■ Kommunehelse	-4,5
■ Barnevern	-10,1
■ Kultur og idrett	4,9
■ Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	-2,5
▶ Andre områder	4,3
Totalt	28,6

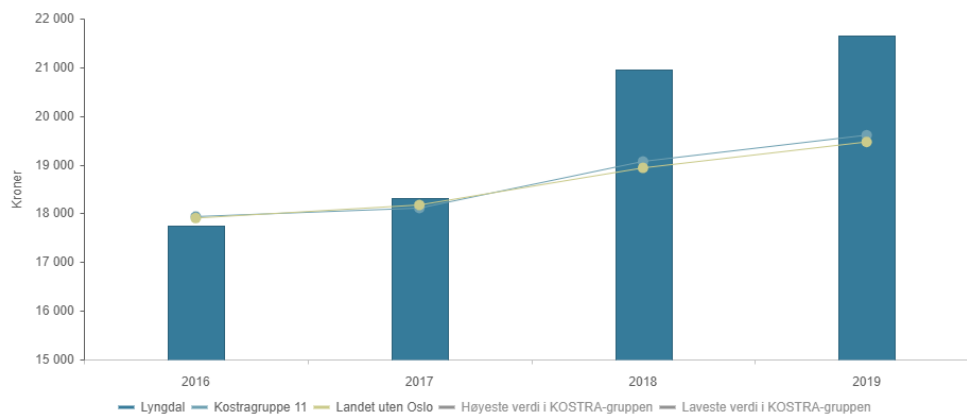
Det er en utfordring at dette er 2019-tall, da vi vet at ressursbruken for 2020 har endret seg en god del. I 2019 var det to separate kommuner, mens tabellen over viser de sammenslåtte tallene for Lyngdal og Audnedal. Det er likevel interessante funn som vises i tabellen. Det som særlig er verdt å merke seg er at tjenesteområdet pleie og omsorg har langt høyere kostnader per innbygger enn gjennomsnittet både i kostragruppe 11 og landet for øvrig.

Ser man tallmaterialet for pleie og omsorg fire år tilbake i tid, ser man at Lyngdal/Audnedal fram til og med 2017 hadde en drift som var relativt lik andre sammenlignbare kommuner. I 2018 kom en relativt stor kostnadsvekst. En vekst som også har vedvart i 2019 og videre ut over i 2020.

Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

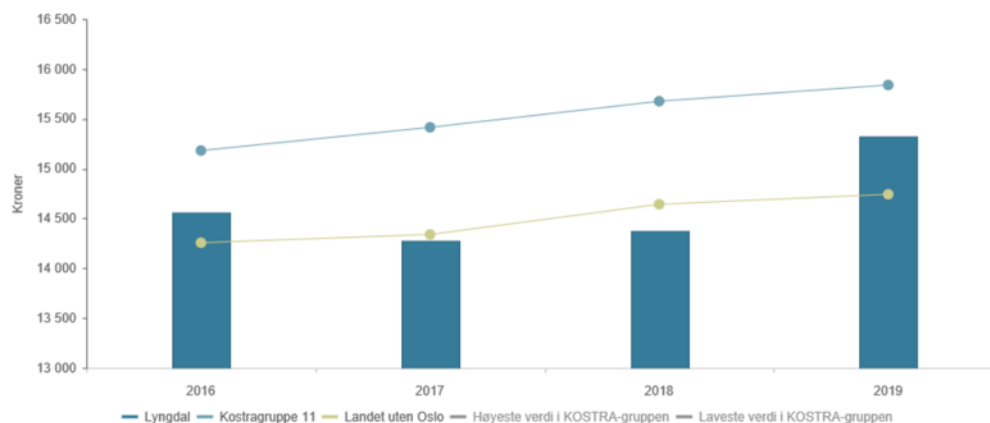
	2016	2017	2018	2019
Lyngdal	17 754	18 311	20 949	21 649
Kostragruppe 11	17 934	18 108	19 067	19 606
Landet uten Oslo	17 903	18 172	18 933	19 467

Grunnskolen ligger under gjennomsnittet for kostragruppe 11, men over landsgjennomsnittet. Det bør likevel bemerkes at grunnskolene økte sine driftsutgifter relativt mye fra 2018 til 2019:

Netto driftsutgifter pr. innbygger til Grunnskole (B)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

***) Graf er justert med utgiftsbehov

	2016	2017	2018	2019
Lyngdal	14 563	14 277	14 378	15 327
Kostragruppe 11	15 181	15 414	15 676	15 839
Landet uten Oslo	14 256	14 339	14 641	14 742

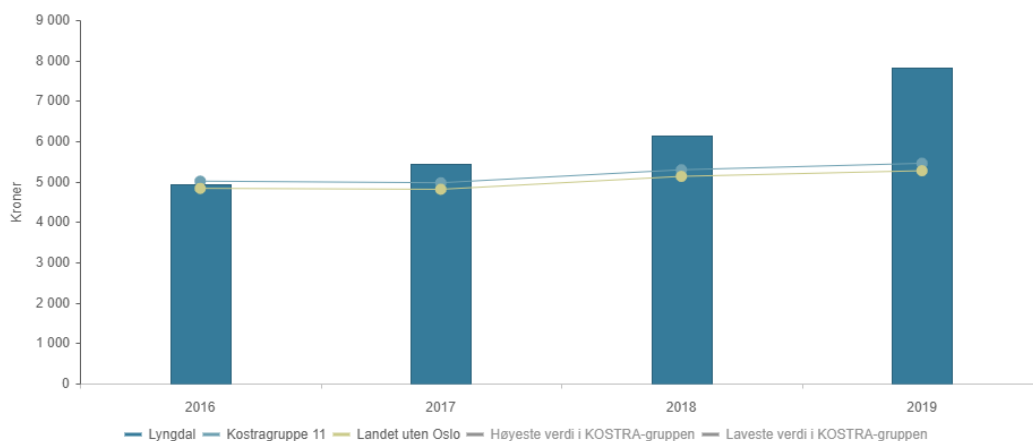
Innenfor barnehagesektoren er utgiftene per innbygger lavere enn både kostragruppe 11 og landet for øvrig. Her er det imidlertid viktig å understreke at antallet barn i barnehage, og med heldagsplass, er lavere i Lyngdal enn sammenlignbare kommuner. Dette får konsekvenser for kostnadsnivået.

For tjenesteområdet administrasjon og styring, som innbefatter både politikk og administrasjon, viser tabellen et høyt kostnadsnivå per innbygger. Dette forklares langt på vei med at man i 2019 var to kommuner med egne politiske styringsorganer og administrasjon. I tillegg ble regnskapet for kommunesammenslåingsprosessen ført her. Dette er utgifter som ikke er med i 2020.

Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

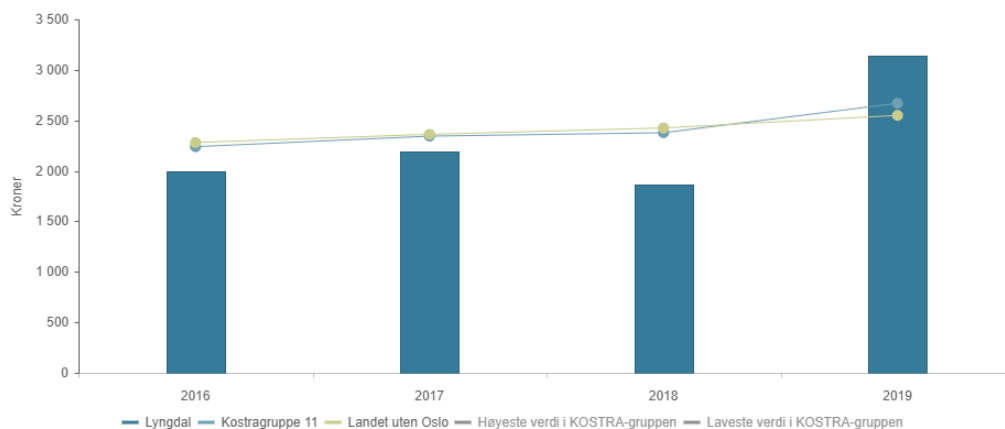
	2016	2017	2018	2019
Lyngdal	4 933	5 439	6 148	7 812
Kostragruppe 11	5 011	4 972	5 293	5 453
Landet uten Oslo	4 833	4 809	5 130	5 270

Tabellen viser også at det innenfor kultur og idrett ble benyttet mer per innbygger i 2019 enn kostragruppe 11 og landet ellers. Årsaken til dette er utgiftsføring av ca. 10 millioner kr i mva. (engangsbeløp) som gjelder Sørlandsbadet.

Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kultur og idrett (B)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

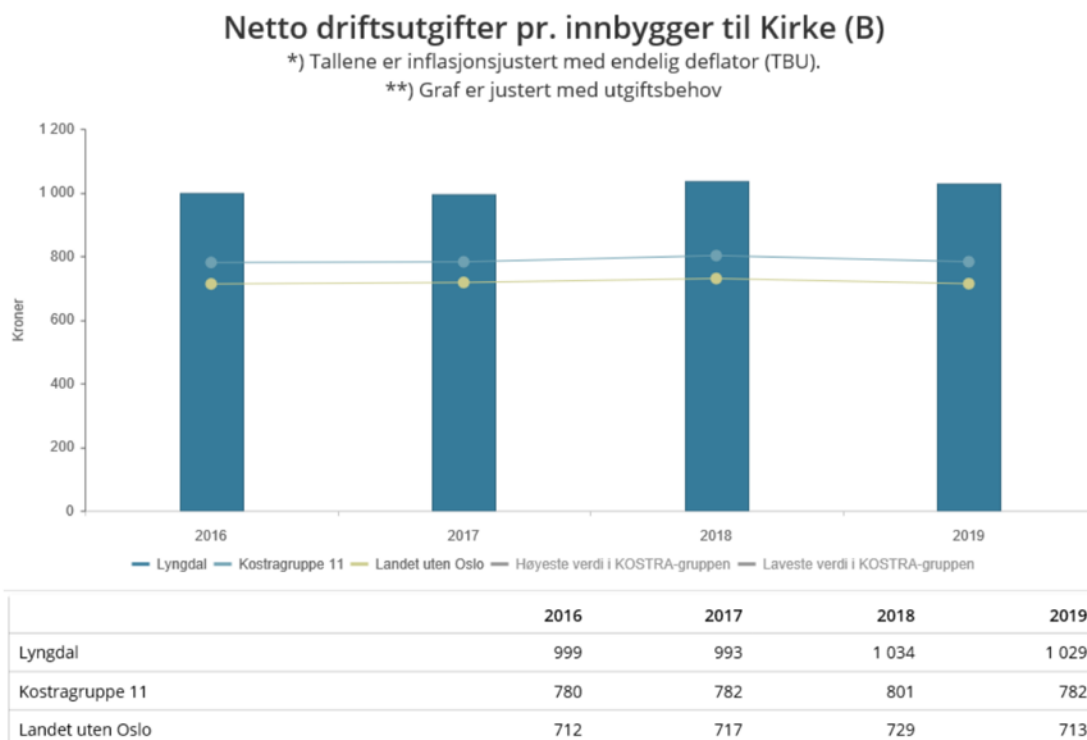
	2016	2017	2018	2019
Lyngdal	1 991	2 196	1 864	3 144
Kostragruppe 11	2 239	2 344	2 377	2 669
Landet uten Oslo	2 280	2 362	2 425	2 549

Andre områder

Andre områder	3 733	3 319	2 528
Brann og ulykkesvern	870	1 061	918
Kommunale boliger	87	-42	-88
Samferdsel	1 362	1 578	1 110
Næringsforv. og konsesjonskraft	385	-60	-125
Kirke	1 029	782	713

Tabellen tidligere i dette kapitlet hadde også en rad for øvrige områder. Dette er en diversepost som rommer relativt mye midler, blant annet til samferdsel, næringsforvaltning og kirke.

Lyngdal kommune har eksempelvis benyttet mer enn både kostragruppe 11 og landet for øvrig på kirken:

Konklusjon kostra-analyse ressursbruk per innbygger 2019

Lyngdal kommune brukte i 2019 mer ressurser enn kostragruppe 11 innenfor sektorene pleie og omsorg, administrasjon og styring, kultur og kirke. Dersom man sammenligner med landet, brukte man også mer på grunnskole. Som nevnt over er det spesielle forhold for driftsutgiftene for 2019 innenfor administrasjon og styring på grunn av kommunesammenslåingen, og for kultur på grunn av momskompensasjon til Sørlandsbadet. For 2020 viser foreløpige beregninger at man for administrasjon og styring vil være cirka på gjennomsnittet for kostragruppe 11, mens kultur vil være under ressursbruken for kostragruppe 11.

Innenfor pleie og omsorg er konklusjonen en annen. Driftsutgiftene i forhold til 2019 har fortsatt å øke også i 2020. For å få driftsutgiftene innenfor denne sektoren på nivå med kostragruppe 11, kreves det omfattende endringer av dagens drifts- og utgiftsnivå.

FORUTSETNINGER - STATSBUDDSJETTET

Statsbudsjettet

Frie inntekter – skatt og rammetilskudd

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd fra staten. Inntektssystemet bygger på et rammefinansieringsprinsipp der staten fastsetter en ramme for inntektene, mens det er kommunestyrene som prioriterer hvordan inntektene skal brukes. Prioriteringene må likevel skje slik at kommunene ivaretar sine lovpålagte forpliktelser knyttet til de ulike tjenestene.

Likeverdige tjenestetilbud til alle innbyggere, uavhengig av hvilken kommune man bor i, er en grunnleggende forutsetning i det norske samfunnet. I inntektssystemet for kommunene ivaretas dette prinsippet gjennom to omfordelingsordninger som fullt ut finansieres av kommunene selv:

- **Utjevning av skatteinntekter:** Gjennom skatteutjevningen må kommuner med høye skatteinntekter fra skatt på inntekt og formue overføre deler av sine inntekter til kommuner med lave skatteinntekter. Lyngdal har lavere skatteinntekter enn landssnittet og får dermed et tillegg. Lyngdal kommune sine skatteinntekter er derfor helt avhengig av landets skatteinntekter totalt sett, uavhengig av hva innbyggerne i kommunen

betaler.

- **Utgiftsutjevning:** I utgiftsutjevningen får hver kommune beregnet et behov ut fra hvilken sammensetning av innbyggere en kommune har, både alderssammensetning og visse sosioøkonomiske karakteristika. I tillegg vektlegges også kommunens geografi. Kommunene som har et utgiftsbehov per innbygger over landsgjennomsnittet får et tillegg i sitt rammetilskudd. Dette blir i sin helhet finansiert gjennom tilsvarende trekk i rammetilskuddet fra kommuner med lavere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet. Lyngdal kommune har 8,7 prosent større utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet og får et tillegg. I 2020 var dette 8,42 prosent. Det betyr at utgiftsbehovet har gått noe opp fra 2020 til 2021.

Sum frie inntekter for Lyngdal kommune er i 2021 kr 662 600. Skatt- og rammetilskudd er basert på Kommunesektorens organisasjons (KS) prognosemodell.

Rammetilskuddet er bygd opp på denne måten (alle tall i 1000)		
Innbyggertilskudd	Likt beløp per innbygger	258 632
Utgiftsutjevning	Summen av en rekke kriterier blant annet antall innbyggere i ulike aldersgrupper. Lyngdal ligger 8,7 prosent over landsgjennomsnittet og får derfor kompensert for høyere utgifter en landssnittet.	51 184
Korreksjon for private og statlige skoler	Lyngdal kommune får en reduksjon pga. den privat grunnskole man ikke har utgifter til.	- 12 258
Tilskudd med særskilt fordeling	Noen enkeltsaker fordeles ikke etter inntektssystemets ordinære kriterier, men gis en særskilt fordeling. Blant annet inndelingstilskudd, lærertetthet og helsestasjon/skolehelsetjeneste.	30 768
Inntektsgarantiordning (ingar)	Sikre at kommuner ikke får brå nedgang i rammetilskudd. De dette berører blir kompensert øvrige trukket. Alle kommuner trekkes likt for å finansiere dette.	- 394
Regionsentertilskudd	Regionsentertilskuddet tildeles kommuner der det er fattet et nasjonalt vedtak om sammenslåing i perioden 2014 til 2017, og som etter sammenslåingen får over om lag 8000 innbyggere.	4 070
Skjønnstilskudd	Skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssystemet.	2 270
Sum rammetilskudd	Lyngdal kommune	334 272

Pris- og lønnsvekst (deflator) er anslått til å bli 2,7 prosent i 2021. Dette er basert på et lønnsvekstanslag på 2,2 prosent (utgjør i underkant av 60 prosent av deflator) og prisvekstanslag 3,4 prosent.

Ellers er det foreslått følgende justeringer (oppgaveendringer og korrigeringer):

- Bevilgningen til frivilligsentralen er foreslått lagt om til en øremerket finansiering
- Staten overtar den kommunale delen av tilskuddet til andre tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke
- Det foreslås å utvide ordningen med inntektsgradert foreldrebetaling for skolefritidsordning til 3. og 4. trinn.

- Egne bevilgninger som kompenserer for kommunesektorens merutgifter til koronapandemien i 2021

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt til kommunene blir utskrevet etter reglene i «Lov om eiendomsskatt til kommunane (eigedomsskattelova)».

I forslaget til budsjett- og økonomiplan 2021-2024 er det lagt til grunn innføring av eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer. For boliger foreslås det å bruke skatteetatens boligverdi (formuesgrunnlag) som takstgrunnlag for beregning av eiendomsskatten. For fritidseiendommer kan man ikke bruke boligverdi, men disse må takseres. Boliger som ikke har boligverdi må også takseres. Dette gjelder blant annet boliger som er mindre enn to år gamle, landbrukseiendommer og der det ikke er meldt inn areal til skatteetaten.

Fra tidligere har kommunen eiendomsskatt etter eigedomskattelova §3c «kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum».

Sats

Kommunestyret fastsetter hvert år i forbindelse med budsjettet hvilke satser og regler som skal gjelde ved utskriving av eiendomsskatt for det kommende skatteåret.

Første året det skrives ut eiendomsskatt, må skatten ikke være mer enn 1 promille. Denne kan økes med maks 1 promille hvert år. Den kan imidlertid økes med 2 promille det året man innfører bunnfradrag. Satsen kan ikke økes det samme året som bunnfradraget eventuelt faller bort. Første året man innfører eiendomsskatt, må denne være utskrevet innen utgangen av juni. Maksimal sats for bolig og fritidseiendommer er 4 promille.

Bunnfradrag

Loven sier «Kommunestyret kan fastsette botnfrådreg i eiendomsskatten for alle sjølvstendige bustaddelar i faste eiendomar som ikkje vert nytta i næringsverksemd». Størrelsen på bunnfradraget sies det ingenting om.

Finansdepartementet og veilederen fra KS slår imidlertid fast at eiendomsskatteloven setter en grense for hvor høyt kommunen kan fastsette bunnfradraget, og at det ikke kan settes så høyt at det reelt sett vil innebære et generelt eiendomsskattefritak for det store flertall av boligeiendommer i kommunen. Høyesterett har gjort en konkret vurdering av bunnfradraget i Oslo kommune på kr 4 millioner. Av prinsipiell betydning også for andre kommuner, uttaler Høyesterett at et bunnfradrag som er så høyt at 80 prosent av boligene i kommunen unntas, er uforenlig med eiendomsskatteloven.

Skatteetatens boligverdi for boliger

Kommunedirektøren foreslår å ta i bruk Skatteetatens beregnede markedsverdi for boligeiendommer: Beregnet markedsverdi vil utgjøre enten en verdi basert på statistikk fra SSB (boligverdi) eller en verdi basert på dokumentert markedsverdi (i de tilfeller der eier av eiendommen har krevd formuesverdien nedsatt). Beregnet markedsverdi reduseres med en såkalt obligatorisk reduksjonsfaktor, for å forhindre at noen boliger får for høyt eiendomsskattegrunnlag. Reduksjonen innebærer at eiendomsskattegrunnlaget ikke skal være høyere enn 70 prosent av den beregnede markedsverdien det aktuelle året.

Kommunal takst for fritidseiendommer

Alle fritidseiendommer i Lyngdal kommune må takseres. Dette gjelder også boliger mindre enn to år gamle og øvrige boliger som ikke har boligverdi. Det er lagt inn kr 1,8 millioner i anslått takseringsutgifter i budsjettet for 2021, og en 100 prosent administrativ stilling til dette arbeidet. Stillingen er forventet å kunne reduseres til 50 prosent fra 2022.

Taksten på eiendommen gjelder til neste alminnelige taksering (omtaksering). Vanligvis skjer dette etter 10 år. Det er sakkyndig nemnd som fastsetter takstene. Grunnlaget er utvendig befaringslinjer for alle eiendommer, samt retningslinjer for eiendomsskattetaksering.

For begge metodene kan kommunene for boligeiendommer, og fritidseiendommer som kan anses som selvstendige boenheter, i tillegg vedta å redusere eiendomsskattegrunnlaget ytterligere ved bruk av et årlig bunnfradrag. Det er ikke foreslått bunnfradrag.

Eksempel: Markedsverdi/boligverdi: kr 2 millioner - Skattegrunnlag blir da (2000 000*0,7) kr 1 400 000,- Eiendomsskatt med 1 promille: kr 1400 per år.

ROBEK – hva er det?

ROBEK står for register om betinget godkjenning og kontroll.

Kommuner oppført i ROBEK er underlagt statlig kontroll med årsbudsjettet, låneopptak og langsiktige leieavtaler. Videre må kommuner oppført i ROBEK fastsette en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse.

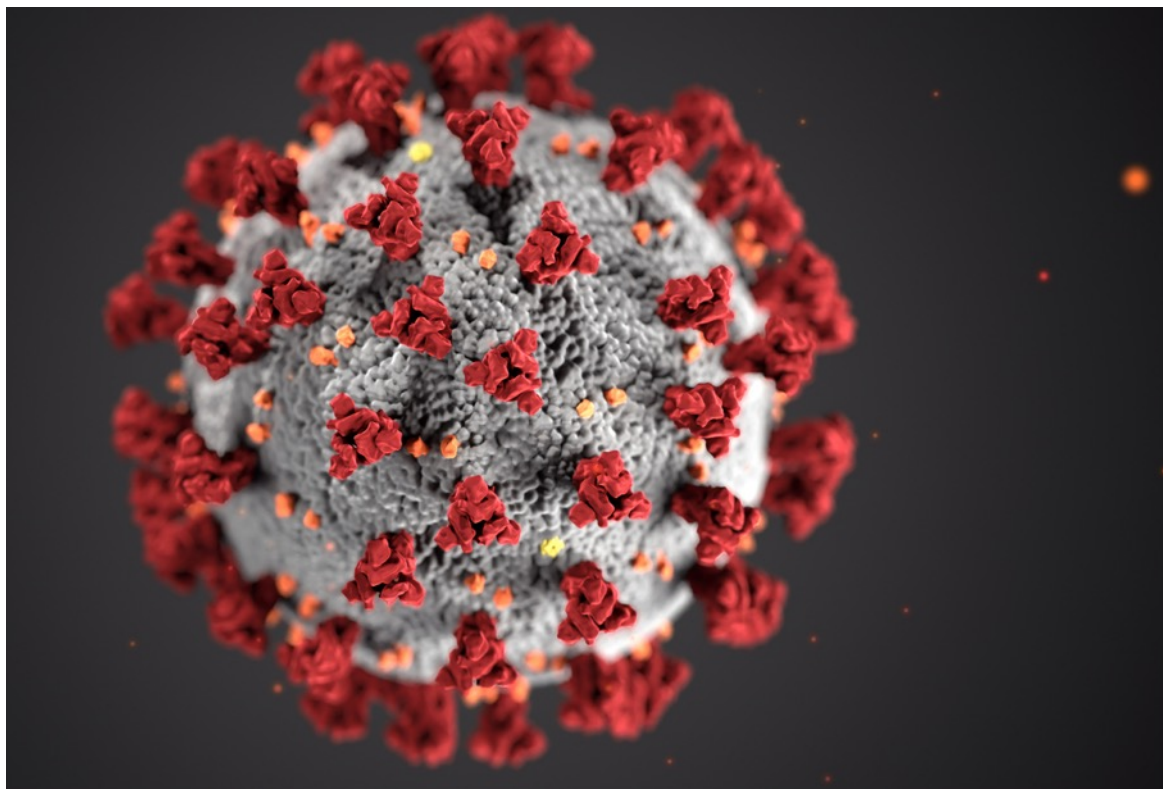
En kommune blir oppført i ROBEK hvis:

- kommunestyret har vedtatt et årsbudsjett uten at alle utgifter er dekket inn på budsjettet.
- kommunestyret har vedtatt en økonomiplan uten at alle utgifter er dekket inn på økonomiplanen.

Korona-pandemien

2020 har vært et krevende år for den nye kommunen. Pandemien som kom i mars, har medført store utgifter og sviktende inntekter. Permitteringer og arbeidsledighet vil påvirke skatteinntektene nasjonalt, og også i vår kommune, både i 2020 og 2021. Muligens lenger. Direkte økte utgifter som vikarer, karantene og sykefravær, sosialhjelp, smittevernutstyr, smittesporing og legevakt utgjør flere millioner for 2020. Staten har lovet å kompensere ekstraavgiftene pandemien belaster kommunene med.

Budsjettet for 2021 er ført opp uten utgifter til koronapandemien. Regjeringen har kommet med et tillegg til statsbudsjettet der de bevilger 7,3 milliarder kroner mer til kommunesektoren i 2021. Av dette går 5,9 milliarder kroner til kommunene, der 4,4 milliarder kr gis som økt innbyggertilskudd og 1,5 mrd. kroner fordeles som skjønnsmidler. I tillegg får kommunene 321 millioner kr over rammetilskuddet til stillinger knyttet til kontroll med etterlevelse av reglene for arrangementer, serveringssteder og arbeidstakere mv. For Lyngdal utgjør dette ca. 8,5 millioner. I tillegg kommer skjønnsmidler som fordeles kommunevis i 2021. Midlene er satt av på felles post til fordeling i 2021. I forbindelse med 1. tertialrapport 2021 vil kommunedirektøren gjøre en vurdering av hvilke enheter som må kompenseres for påløpte kostnader.

BUDSJETT- OG ØKONOMIPLAN 2021–2024

Den nye kommuneloven tydeliggjør kommunenes ansvar for å ivareta egen økonomi og handlingsrom på lang sikt. Kommunestyrene får ansvar for en mer helhetlig økonomistyring der finansielle måltall skal være ett av verktøyene. Bestemmelsene stiller overordnede krav til styring og forvaltning av kommunenes virksomhet og økonomi over tid. Økt oppmerksomhet på langsiktig bærekraft innebærer søkelys på strukturelle endringer innenfor tjenestoområdene.

Kommunedirektøren foreslår at følgende måltall for økonomiplanperioden blir styrende:

- Netto driftsresultat på 1,75 prosent av driftsinntektene
- Lånegjeld maks 75 prosent av driftsinntektene
- Frie fond minst 8-10 prosent av driftsinntektene

Fellesnemnda vedtok 28.09.2017 finansielle måltall for Lyngdal kommune.

1. **Renter og avdrag skal fra 2020 årlig utgjøre mellom 5-8 prosent av de frie disponible inntekter.** Vi ligger like innenfor måltallet. Dette skyldes i hovedsak den lave renten vi for tiden har. Øker renten, vil vi ikke ligge innenfor måltallet.
2. **Nye Lyngdal kommune skal fra 2020 ikke ha gjeld som ved utgangen av året overstiger 70 prosent av samlede driftsinntekter.**
Her ser vi at vi ligger langt fra måltallet på 70 prosent. Da er lånegjelden redusert med kraftfondet. Tar vi ut gjeld/inntekter som gjelder selvkost vil det reduseres til ca. 88 prosent i 2021, men fremdeles være over måltallet.
3. **Det vedtatte driftsbudsjettet for nye Lyngdal kommune skal operere med et positivt driftsresultat på min 0,5 prosent av sum driftsinntekter i 2020, og på sikt være økende til min 1,75 prosent.** Driftsresultatet er i budsjettforslaget for 2021 negativt. I år 2023 vil man nå måltallet med de driftsinntekter som er budsjettert.
4. **Den sammenslåtte kommunen skal styres økonomisk slik at beholdningen av midler på disposisjonsfond ved årets slutt utgjør minimum 5 prosent av sum driftsinntekter det aktuelle året.** Mye av disposisjonsfondet går med i 2021. Først i 2024 vil man kunne innfri dette måltallet ved å avsette mindre forbruk til disposisjonsfondet.

Teknisk beregningsutvalg for kommunal- og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler følgende måltall og verdier:

Disposisjonsfond i % av driftsinntekter. Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering både i drifts- og investeringsregnskapet. Dette kan være en buffer mot uforutsette hendelser, plutselig renteøkning eller gi kommunen større handlefrihet dersom muligheter byr seg. Og bør over tid være 8-10 prosent av brutto driftsinntekter.

Gjeldsgrad er et bilde på gjeldsgraden i kommunene, og sier noe om hvor krevende det kan bli å betale ned gjelden. Anbefalt margin er maks 75 prosent.

Netto driftsresultat viser hva som er igjen etter at alle årets utgifter er trukket fra alle årets inntekter. Netto driftsresultat viser med andre ord hvor mye som kan brukes til finansiering av

investeringer eller avsettes til senere, og er dermed et uttrykk for kommunens økonomiske handlefrihet. Anbefalt margin er 1,75 prosent.

Endringer blir nødvendig for at Lyngdal kommune skal kunne møte sine utfordringer, og ha økonomisk bærekraft i årene fremover. Økonomiplanen legger opp til å begynne en omstilling og effektivisering i 2021, med ytterligere reduksjoner i årene framover, for å nå opp til anbefalt nivå.

Budsjettforslaget for 2021 og økonomiplanen gir følgende måltall:

Nøkkeltall	Budsjett 2020 Prognose	Budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024
Renter og avdrag i % av disponible frie inntekter	9,2	7,7	7,1	7,4	7,4
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	105 %	101 %	104 %	106 %	105 %
Netto dr.resultat i % av driftsinntekter	-2,73 %	-2,83 %	0,46 %	1,97 %	2,17 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	4,08 %	1,06 %	1,51 %	3,26 %	5,21 %

Investeringer

Gjeldsnivået i Lyngdal kommune er høyt. Kommunen er dermed sårbar for en renteoppgang. Høy gjeld innebærer også at driftsbudsjettet blir belastet med høye avdrag. I investeringsprogrammet for 2021-2024 er det lagt vekt på å holde investeringene på et lavest mulig nivå. Likevel er samlet låneopptak i perioden noe høyere enn samlede avdrag.

Føringene for prioriteringene er investeringsprogrammet som ble vedtatt i forbindelse med budsjettet for 2020. I ettertid har det vist seg at den økonomiske situasjonen er strammere enn det den ble vurdert til da. Investeringsprogrammet er derfor foreslått redusert. Ved vurderingen av hvilke investeringsprosjekter som skal prioriteres er investeringsprosjektene vurdert ut fra om de gir innsparinger på drift, om de er nødvendige som følge av pålegg i lov og forskrifter, om det er oppstått nye behov som må dekkes, eller de er en del av en satsing. Det er også lagt vekt på hvordan investeringene kan finansieres. Investeringer som kan finansieres med fond øremerket formålet, eller investeringer som utløser betydelig medfinansiering av andre aktører, er også prioritert.

Lyngdal sentrum. Foto: Rune Hauan

Hovedoversikt investering

Bevilgningsoversikt investering	Budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024
Investeringer i varige driftsmidler	55 392	71 528	51 750	22 350
Tilskudd til andres investeringer (Lyngdal il og KFR)	2 250	750	750	750
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper (EK innskudd klp)	2 020	2 020	2 020	2 020
Utlån av egne midler (Lyngdal il)	1 000	-	-	-
Avdrag på lån	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	60 662	74 298	54 520	25 120
Kompensasjon for merverdiavgift	- 5 192	- 6 108	- 1 850	- 1 270
Tilskudd fra andre	- 400	- 200	- 200	- 200
Salg av varige driftsmidler	- 20 000	- 5 000	-	-
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-
Utdeling fra selskaper	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-
Bruk av lån	- 35 070	- 62 790	- 50 150	- 21 330
Sum investeringsinntekter	-60 662	-74 098	-52 200	-22 800
Videreutlån (startlån)	27 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån (startlån)	- 27 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Avdrag på lån til videreutlån (startlån)	6 000	6 000	6 000	6 000
Mottatte avdrag på videreutlån (startlån)	- 6 000	- 6 000	- 6 000	- 6 000
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0
Overføring fra drift	-	-	2 020	2 020
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-	200	300	300
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-	-	-	-
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	0	200	2 320	2 320
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0

Oversikt over investeringene det enkelte år i økonomiplanen er listet opp i tabellen under. Økningen i 2022 og 2023 skyldes bygging av nytt renseanlegg.

Det er lagt opp til at salg av kommunal eiendom vil gi 20 millioner i inntekter i 2021, og 5 millioner i 2022. Midlene er forutsatt å gå med til å redusere låneopptaket. Inntekter fra investeringer kan ikke brukes i drift.

Investeringer	2021	2022	2023	2024
Totale investeringer i anlegg	55 393	71 528	53 625	26 538
Herav selvkostinvesteringer	27 800,-	41 000,-	41 000,-	16 000,-
Sum investeringer uten selvkost	27 593,-	30 528,-	12 625,-	10 538,-

Investeringsoversikt med beskrivelse

Oversikt over alle investeringene (tall i tusen kroner eks. mva.)

Investeringer - beløp uten mva		2021	2022	2023	2024
*Tall i 1000					
1	Lokaler habilitering, psykisk helse og rus	4 500	-		
2	Oppgradering Alleen 16	2 000			
3	Utredning Hogganstien/Svennevik/ny vei havn	500			
4	Varslingsanlegg skole	1 000			
5	Sentrumsutvikling	500	200	200	200
6	Kommuneplan	1 500			
7	Reguleringsplan Hausvik industriområde	250			
8	Bringsjordneset bro	500	7 000		
9	Vei og bro Akersmyr	1 200	10 000		
10	Egenes bro	1 000			
11	Nygård bro		1 000		
12	Grøvan bro	400			
13	Nedre Eikeland bro			1 600	
14	Båt til Skjærgårdstjenesten	1 900			
15	Gatelys	1 000	1 000	1 000	1 000
16	To nye traktorer		1 200	1 200	-
17	Tiltak som følge av trafikksikkerhetsplanen	300	300	300	300
18	Utbedring av brannavvik	250	250		
19	Lekeplasser		200	300	300
20	Investeringer IKT	2 400	2 400	2 400	2 880
21	Handlingsplan - ikt 1.-7. klasse	2 400	470	-	-
22	Byremo interkommunale ungdomsskole	800	400	400	400
23	Lyngdal kino – ny kinoprojektor			1 500	
24	Lyngdal il - rehabilitering kunstgressbane. I tillegg til rentefritt lån	1 500	-	-	-
25	Investeringstilskudd fast årlig beløp Lyngdal Kirkelig Fellesråd	750	750	750	750
26	Hovedplan vann (selvkost)	12 000	8 000	8 000	8 000
27	Hovedplan avløp (selvkost)	15 800	8 000	8 000	8 000
28	Nytt renseanlegg (selvkost)		25 000	25 000	
	Sum	52 450	66 170	50 650	21 830

1 - Lokaler habilitering, psykisk helse og rus - 2021-2022

Investeringsutvalget utredet gjenbruk av Lyngdal bo- og servicesenter (LBS) i 2020, og kommunestyret har nå vedtatt å selge LBS. Investeringsutvalget fikk fullmakt til å gå videre med et forprosjekt som omfatter gjenbruk av areal på Bergsaker og nye lokaler for Psykisk helse og rus. Det skal også utredes mulighet for etablering av leiligheter/boliger som kan benyttes som omsorgsplasser og avrusningsplasser for aktuelle brukere i Lyngdal, og eventuelt som et tilbud for brukere i andre kommuner. Forprosjektet kommer opp til ny behandling i kommunestyret med forslag til endelig bevilgning i første halvår 2021. Det foreslås at det avsettes kr 4 millioner i tillegg til forprosjektmidlene på kr 0,5 mill. Da har man mulighet til å starte opp deler av utbyggingen i løpet av 2021. Når forprosjektet kommer opp til politisk behandling må beløpet justeres for 2021, og kalkylen for 2022 legges inn.

2 - Oppgradering av Alleen 16 - 2021

Kommunestyret vedtok i møtet 08.10.20 å kjøpe Alleen 16, seksjon 1 (1.etg og kjeller). Det ble da bevilget kr 2 millioner eks. mva. til oppgradering. Denne investeringen er planlagt gjennomført i 2021.

3 - Forprosjekt utbedring av Hogganstien/ Svenevig/ny vei havn - 2021

Det ble i 2018 bevilget kr 23 millioner inkl. mva. til ny vei til havna. I økonomiplanen for 2020-2023 ble det bevilget ytterligere kr 35 mill. inkl. mva. til ny vei havn/Svenevig/Hogganstien. Det er også avsatt infrastrukturmidler i Listerpakken på kr 13 millioner. Asplan Viak AS har utarbeidet et forprosjekt som viser at prosjektet er svært omfattende og krevende. Det består av minimum seks delprosjekter som omfatter vei til havn, nytt renseanlegg, to strekninger med gang- og sykkelvei og to delprosjekter med fylkeskommunal vei. Investeringsutvalget starter arbeidet med forprosjektet denne høsten, og det foreslås derfor at det legges inn kr 500.000 til utredninger av prosjektene i 2021. Dersom det blir en løsning med mer ekstern finansiering, kan delprosjekter startes opp raskere. Dette må uansett opp til ny politisk behandling. Det foreslås derfor ikke finansiering av de ulike prosjektene i investeringsplanen for 2021-2024 nå. Dette betyr at tidligere vedtatte beløp må vedtas og finansieres på nytt med ny kalkyle i forprosjektet.

4 - Varslingsanlegg skoler - 2021

Det ble i budsjettet for 2020 vedtatt å avsette kr 1 million til varslingsanlegg ved skolene. Varslingsanlegg skal bedre sikkerheten til elever og lærere ved trusler og kritiske hendelser. Prosjektet er under arbeid, og det prioriteres å sikre de største og mest sentrale skolene først. Beløpet fra budsjettet 2020 foreslås overført til budsjett 2021.

5 - Sentrumsutvikling - 2021-2024

Sentrumsutvikling er et viktig tiltak for å sikre god vekst og en positiv utvikling for bosetting og næringsliv. Det er behov for å sikre mer planmessige og koordinerte tiltak knyttet til sentrumsutvikling. Mange slike tiltak kan utløse tilskudd fra andre aktører. I forbindelse med kommuneplanen er det satt ned en prosjektgruppe som skal komme med forslag til prosjekter som bygger opp om et attraktivt sentrum for Lyngdal by. Det er gjennomført flere gode stedsutviklingsprosjekter i Lyngdal nord, og det bør sees på muligheter for tiltak som fremmer sentrumsutvikling i den sørlige delen også.

6 - Kommuneplan 2021 - 2030

Kommuneplanen ferdigstilles i 2021. Administrasjonen bruker i snitt ca. 0,8 årsverk i 2021. I tillegg påløper det utgifter til samlinger, konsekvensutredninger og konsulentbistand. Kostnaden er beregnet til kr 1,5 mill. i 2021.

7- Reguleringsplan Hausvik Industriområde - 2021

I avtalen med Velde Fjellboring AS om uttak og mellomlagring/deponering av fjellmasse i Hausvik fremgår det at det er Velde som har ansvaret for å iverksette arbeidet med å fremme søknad om felles reguleringsplan for området og Vellevika. Arbeidet er nå igangsatt, og det er avtalt en kostnadsdeling på utgiftene. Kommunens andel er beregnet til kr 250.000 og påløper i 2021.

Investeringer i broer i Lyngdal kommune som følge av brokontroll.

Lyngdal kommune gjennomfører årlig brokontroll. Det har vært påpekt avvik i flere år, og det er nå pålagt å gjennomføre utbedringer på seks av broene. Det er foreslått utbedringer i perioden 2021-2023. Broene følges likevel opp jevnlig i forhold til om det skulle være nødvendig å omprioritere midler til utbedring på et tidligere tidspunkt.

8 - Bringsjordneset bro - 2022

Brokontrollen viste kritiske skader på broa, og den ble derfor i 2018 nedklassifisert til 3 tonn. Aldringsprosessen og påviste skader på de fleste elementer til broa gjør til at det ikke er økonomisk forsvarlig å rehabilitere. Det planlegges derfor ny bro. Forprosjekt med prosjektering ble påbegynt i 2020 og fullføres i 2021. Investeringen utføres i 2022.

9 - Vei og bro Akersmyr - 2021 og 2022

I tidligere investeringsplan var det lagt inn midler til oppgradering av bro med kr 1,5 mill. inkl. mva. i 2021. Den siste brokontrollen konkluderer med at broa bør skiftes ut. Nåværende plassering av broa er en utfordring for utvikling av industriområdet. Det er derfor ønskelig å endre traseen og at ny bro etableres lenger øst. Gammel bro og vei kan da brukes i anleggsfasen. Det bør også vurderes å heve broa noe som et flomsikringstiltak. Det foreslås at forprosjektet gjennomføres i 2021 og at prosjektet kommer opp til kommunestyret for endelig bevilgning i 2021, slik at investeringen kan gjennomføres i 2022.

10 - Egenes bro - 2021

Brokontrollen viser at det er nødvendig med en større oppgradering av broa for å tilfredsstille krav til sikkerhet. Det er også observert skader som medfører nedsatt bæreevne og redusert trafiksikkerhet. Skadene må utbedre snarest, og det foreslås derfor at denne broa også prioriteres med midler til oppgradering i 2021.

11 - Bro Nygård - 2022

Tilstanden til broa og krav til trafiksikkerhet fører til at også denne broa må oppgraderes. Det er mulig å vente til 2022 med utbedringen.

12 - Grøvan bro - 2021

Trafiksikkerheten er svekket på grunn av svakt rekkverk. Eksisterende rekkverk er beregnet for gang- og sykkelvei. Rekkverket må oppgraderes slik at også trafiksikkerheten for kjørende ivaretas på en god nok måte. Det foreslås derfor at denne investeringen prioriteres i 2021.

13 - Nedre Eikeland bro - 2023

Brokontrollen viser at det må gjøres en større oppgradering av broa. Det er observert skader med betydning for bæreevne og trafiksikkerhet. Det er mulig å utsette utbedring til 2023.

14 - Båt til Skjærgårdstjenesten - 2021

Det er inngått kontrakt på bygging av ny båt til Skjærgårdstjenesten på kr 9,7 mill. eks. mva. Båten er en katamaran på 14,5 meter (47 fot), med to 500 hk motorer. Lyngdal kommune sin

andel av investeringen utgjør kr 1.913.000, og den påløper i 2021. Båten er blitt noe dyrere enn opprinnelig anslått på grunn av økte priser og nye forskrifter fra Sjøfartsdirektoratet.

15 – Gatelys – fireårsplan - 2021-2024

Investeringstiltaket er omfattende og har som hovedmål å gi lavere strømforbruk, koble om til færre tennpunkt, led lyslamper vi gi bedre belysning og det blir enklere å drifte gatebelysningen. Vi har ca. 600 Natrium-lamper som må byttes i løpet av perioden. Vi har også en del tennpunkt oppe i stolper som må flyttes ned. Det er noen strekninger som mangler noen få stolper for å få en større helhet i lyssettingen.

16 – To nye traktorer – 2022 og 2023

Det er per i dag fire traktorer i daglig drift i Tekniske tjenester, fordelt på avdeling i Svaneveien i gamle Lyngdal og i gamle Audnedal. Det foreslås en plan der det skiftes ut en traktor hvert tredje år. Dette gir en avskrivningstid på tolv år per traktor. Det foreslås derfor å kjøpe inn traktorer i 2022 og 2023.

17 – Tiltak som følge av Trafikksikkerhetsplanen - 2021-2024

Det er nå under arbeid en felles trafikksikkerhetsplan for den nye kommunen. Det har hvert år blitt gjennomført noen av de tiltakene som er foreslått i planene. Større trafikksikkerhetstiltak er det egne prosjekter på, og mindre tiltak har vært gitt en årlig pott. Det foreslås å legge inn kr 300.000 årlig til mindre tiltak.

18 – Plan for utbedring av brannavvik - 2021-2022

Brannsikkerhetsnivået på de fleste kommunale bygg er kartlagt av brannkonsulent, og det foreligger rapporter pr bygg og samlerapport over alle anbefalte tiltak for å oppnå akseptabel brannsikkerhet. Det er også utarbeidet en plan for resterende mangler i omsorgsboligene. Avvikene skal lukkes i henhold til bevilget budsjett og de ressursene Tekniske tjenester har for å følge opp arbeidene.

19 – Plan for utbedring og opparbeidelse av lekeplasser - 2021-2024

Teknisk virksomhet holder nå på med kartlegging og gjennomføring av lekeplasskontroll på kommunal grunn. I tillegg er det avsatt midler til kvartalslekeplasser gjennom utbyggingsavtaler. I 2021 utarbeides det en investeringsplan for disse lekeplassene. Lekeplassene finansieres med avsatte midler i bundne fond.

20 – IKT investering

- **Kjøp av IKT-utstyr til elever på skole**

Det er hvert år behov for å fornye IKT-utstyret som brukes av elevene på barne- og ungdomsskolene. I budsjettet for 2021 er det for barneskolene satt av midler til kjøp av iPad-er til ett trinn på hver av barneskolene. For ungdomsskolene er planlagt innkjøp av elev-pc-er til 8. trinn på de to ungdomsskolene. Innkjøpene gjøres i samråd med virksomhetene og deres planer for bruk av IKT i undervisningen.

- **Infrastruktur og maskinvare**

Kommunens tjenermiljø og digitale infrastruktur understøtter virksomhetenes fagsystemer og IKT-løsninger. Det er planlagt nødvendig innkjøp av sentral maskinvare og nettverkskomponenter i 2021. Investeringene innebærer i hovedsak en videreføring av eksisterende datakapasitet, men med noe økning på nettverkskapasitet. Investeringene er nødvendige for å sikre en fortsatt stabil IKT-drift.

- **Kjøp av applikasjoner**

Det er stadig behov for å tilpasse kommunens programvareportefølje for å kunne yte tjenester effektivt og forsvarlig. Fornying eller kjøp av programvare vurderes i samråd med virksomhetene og nedsatt styringsgruppe. For å understøtte dette arbeidet settes det årlig av et beløp til kjøp av applikasjoner. Beløpet er nedjustert noe fra tidligere år

- **Bredbåndsutbygging**

Prosjekt for realisering av fiberutbygging: Kommunen bygger ut fiber til private husstander i områder med liten eller ingen kommersiell interesse for utbygging. Utbyggingen gjøres med offentlig støtte fra «bredbåndsstøtteordningen» via NKOM og privat dugnad, i tillegg til investeringsmidler fra kommunen. NKOM-midlene anvendes etter nasjonale retningslinjer, som utarbeides årlig

21 – IKT skole 1.-7. klasse

Det er utarbeidet en egen handlingsplan for IKT skole 1.-7. klasse. Denne ligger vedlagt. Handlingsplanen har som mål «at alle elever skal mestre de grunnleggende ferdighetene når de går ut av grunnskolen. Vi vet at dette har stor betydning for om de gjennomfører videregående opplæring.»

22 – Byremo ungdomsskole

Byremo ungdomsskole er en interkommunal skole som driftes sammen med Hægebostad kommune. Her er det tidligere avtalt at det bevilges kr 400 000 årlig til investeringer til skolen, fra begge parter. Det foreslås å redusere dette til kr 200 000,- fra og med 2022.

23 – Lyngdal kino – nye kinoprojektorer

Dagens to projektorer er over 10 år gamle, og har falt utenfor garanti. Utstyret er dyrt å drifte og det er derfor anbefalt at dagens utstyr skiftes ut og oppgraderes til laserteknologi. Kostnad knyttet til dette prosjektet er 1,5 mill. kr.

24 – Investeringsmidler Lyngdal idrettslag

Lyngdal idrettslag eier og driver anleggene ved Lyngdal stadion. Dekket på den eldste kunstgressbanen er 12 år gammelt, og Lyngdal IL har behov for å skifte kunstgresset. Kostnader knyttet til dette anslås til 3 millioner kr inkl. mva. Beløpet inkluderer også fjerning og deponering av gammelt dekke. Spillemidler vil dekke en tredel av kostnadene, men etterslep i utbetaling forutsetter at spillemidlene forskutteres. Anleggene ved Lyngdal stadion vurderes som svært viktige arenaer for folkehelse for mange av kommunens innbyggere. Det er også vesentlig at idrettslaget selv har foreslått et kunstgress med granulat som er 100 prosent biologisk nedbrytbart. Det foreslås i økonomiplanen at Lyngdal kommune forskutterer spillemidler på 1 million kr samt at Lyngdal kommune gir et investeringstilskudd på kr 1,5 mill. Det forutsettes også at prosjektet prioriteres i økonomiplanen for kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet.

25 – Investeringstilskudd Lyngdal kirkelige fellesråd

Lyngdal kirkelige fellesråd ber om en årlig bevilgning. Denne er foreslått redusert noe.

Se vedlegg for mer informasjon fra fellesrådet.

26-27 – Hovedplan vann og avløp 2021-2024

Hovedplan for vann og avløp ferdigstilles i 2021. I 2021 skal det investeres i

reservevannforsyning og produksjonsbasseng ved vannverket. Reservevannforsyning er et pålegg fra Mattilsynet i tillegg til at det er viktig av beredskapshensyn. Investeringene i perioden 2022-2024 er i tråd med hovedplanen.

Sikker vannforsyning og avløpshåndtering begrenser forurensning av sjø og vassdrag, og er svært viktig for ivaretagelse av menneskers helse, trivsel, sikkerhet og miljø. Vann- og avløpsanleggene har dimensjonerende levetid på 20 til 40 år, og er en viktig langtidsinvestering. Strategiske investeringer, forvaltning og tilfredsstillende drift og vedlikehold er viktig for å opprettholde levetiden og redusere verdiforringelsen.

Hovedmål for vann- og avløpstjenestene er:

- Øke sikkerheten i vannforsyningen
- Sikre vannkvalitet til forbruker
- Minimere forurensingsutslipp
- Optimere transport av avløpsvann til renseanlegg
- Redusere risiko for oversvømmelser

28 – Nytt renseanlegg - 2021-2023

Renseanlegget i Holmsundet er bygget i 1995. Antatt normal levetid på denne typen installasjoner er 20 år, så anlegget er allerede 5 år på overtid.

Med tanke på reservedelstilgang og generell status på utstyret, kan anlegget stoppe når som helst, uten at det finnes reserveløsninger. Det kan ikke garanteres at alle deler som er nødvendig for å opprettholde drift på anlegget faktisk kan gjenskaffes.

Et nytt anlegg skal prosjekteres for primærrensing og forberedes for utvidelse til sekundærrensing.

Forprosjektet settes i gang høsten 2020 og fullføres i 2021. Det er knyttet usikkerhet til estimert kostnad i 2022 og 2023, og forprosjektet legges frem til politisk behandling med endelig forslag til ramme høsten 2021.

Investeringer som er under planlegging, ikke tatt med eller på vent for ytterligere utredning

Ny hovedplan for vei

Lyngdal kommune har som mål å ha ferdig utarbeidet hovedplan for veg innen 30.04. 2021. Planperioden er 2021-2029. Hovedplanen skal gi kommunen et helhetlig styringsverktøy som er politisk forankret. Planen skal gi grunnlag for økonomiplanlegging innen drift, vedlikehold og oppgradering av det kommunale vegnettet. Vegplanen vil danne grunnlag for prioritering av investeringer i økonomiplan for 2022-2025.

Ny plan for større oppgradering og påkostninger på kommunale bygg

Det er foreløpig ikke utarbeidet en egen plan for dette for Lyngdal kommune. Kulturhuset har en plan som definerer drifts- og investeringsbehov. På grunn av kommunens økonomiske situasjon er det ikke lagt inn planlagte oppgraderinger i 2021 for kulturhuset. Det lages en felles plan for hele kommunen fra 2022.

Utbedring av Hogganstien/Svenevik/ny vei havn

Det er kun lagt inn midler til forprosjektet. Det er ikke avsatt midler til gjennomføring av prosjektet, utenom midler til nytt renseanlegg som var en del av opprinnelig prosjekt. Det er

usikkert hva dette kan beløpe seg til, og det er også usikkert om det er økonomisk rom for en slik investering.

Omsorgsboliger Byremo/ utbygging av omsorgssenteret på Byremo

Tidshorizonten for behov for omsorgsboliger må utredes mer. Det må også se på en hensiktsmessig organisering av hjemmetjenesten og institusjonstjenester i Lyngdal nord, da det er viktig å få til en god utnyttelse av ressursene på tvers mellom tjenestene. Dette kan også påvirke hvordan lokalene brukes. Det foreslås at investeringen utsettes til behovet og organiseringen av tjenestene i Lyngdal nord er avklart.

Gang- og sykkelveiprosjekter på Konsmo og Byremo

I investeringspakken for «gamle Audnedal» ligger det inne tre prosjekter som gjelder trafikksikkerhetstiltak langs fylkeskommunal vei. Det er Sentrumstiltak Konsmo med kr 7,5 mill eks.mva. I tillegg har Agder Fylkeskommune bevilget kr 2 mill til rundkjøring i sentrum som en del av dette prosjektet. Det er også bevilget kr 7,4 mill til gang- og sykkelvei fra Golevik til Byremo sentrum., samt kr 1,5 mill eks.mva til fortau fra Byremo sentrum og ned til avkjøringen mot Byremosanden. Prosjektene er ferdig prosjektert, men ikke igangsatt. Det forsøkes å få til en løsning med Agder Fylkeskommune i forhold til om det er mulig å finansiere disse i investering og få kompensasjon for merverdiavgift. Det er foreløpig ikke en løsning på dette. Det foreslås derfor at man foreløpig ikke legger disse prosjektene inn i investeringsplanen.

Tilbygg Lyngdalshallen

Det ble bevilget 5 millioner kr inkl. mva. i budsjettet for 2020, og avsatt kr 5 mill. inkl. mva. i investeringsbudsjettet for 2021. Prosjektet er under utredning, og det viser seg at det sannsynligvis beløper seg til minimum kr 15 millioner eks. mva., etter fradrag av tippemidler. Slik den økonomiske situasjonen er nå anbefaler ikke kommunedirektøren at et slik prosjekt igangsettes.

Hårigstad bro

Hårigstad bro må gjennom en større oppgradering for å kunne være åpen for biltrafikk. Det er en alternativ vei som kan benyttes i stedet for broa. Det foreslås derfor å rive Hårigstad bro fordi det blir for dyrt å utbedre denne i forhold til at det er alternativ vei.

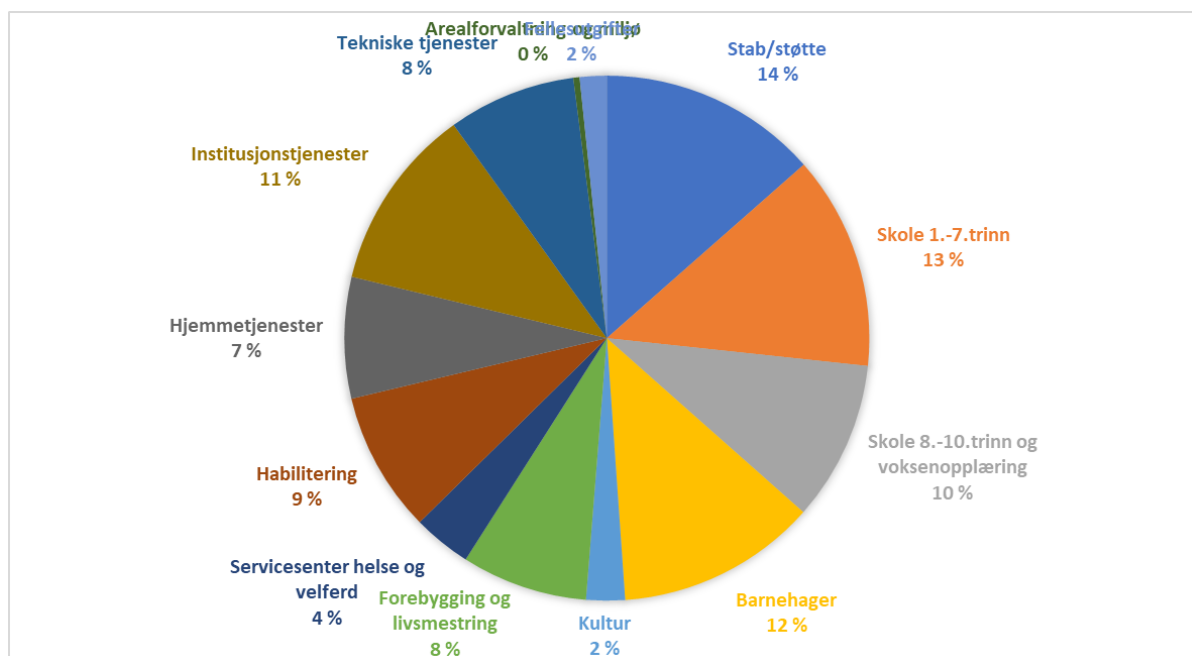
Andre forhold

Prosjekt for å optimalisere kommunale bygninger og eiendommer

Det igangsettes en kartlegging og vurdering av kommunale eiendommer med sikte på å redusere eiendomsmassen, slik at også driftsutgiftene kan reduseres. Det må sees på om det er mulig å selge noen kommunale eiendommer. Dette vil kunne gi inntekter som kan redusere kommunens gjeldsnivå.

Driftsbudsjett

Opprinnelig budsjett for 2020 ble vedtatt med 4,3 millioner kr i mindreforbruk. Dette har endret seg betydelig i løpet av 2020. Prognosen for 2020 viser nå et merforbruk på ca. 24 millioner, i tillegg til at man må dekke inn et merforbruk for gamle Lyngdal kommune på ca. 9 millioner kroner.

Årsaken til dette er sammensatt. Noe skyldes mindre inntekter enn budsjettert. I tillegg har utgiftene blitt høyere enn budsjettert. Når det gjelder inntekter er det i hovedsak integreringstilskudd og refusjon ressurskrevende brukere som blir lavere. Totalt viser prognosene ca. 20 millioner i reduserte inntekter. I tillegg er det fremdeles usikkert om man får den refusjonen for ressurskrevende brukere som man nå har nedjustert til. På den andre siden har 2020 vært et krevende år med kommunesammenslåing, pandemi, høyt sykefravær, flere nye ledere og flytting til nytt helsehus. Derfor har det vært utfordrende for mange å budsjettere for 2021, fordi man skal prøve å tenke at 2021 blir et «normalår».

Vi ser at kostnadene øker. Særlig innen helse og velferd. Kostnadsøkningen skyldes økninger i behov, og nye brukere innen habilitering som krever store ressurser. Nytt helsehus har også gitt økninger i driftskostnader. Innenfor grunnskole er det kommet gjesteelever, elever fra Lyngdal bosatt i andre kommuner, med stort hjelpebehov. Samt at det her også har vært noe for høyt inntektsanslag. Lavere inntekter medfører at vi er nødt til å redusere kostnadsnivået. Hver enkelt virksomhet har arbeidet med tiltak for å få budsjettet ned til revidert ramme, vedtatt i 1. tertialrapport. Vi er ikke helt i mål innen alle virksomheter, og det må fortsatt arbeides med tiltak nå og videre utover i 2021 for å komme i mål. I tillegg er det også foreslått fellestiltak, samt innføring av eiendomsskatt. Likevel må vi i 2021 bruke av disposisjonsfond for å finansiere driften. Fra 2022 og utover i økonomiplanperioden er vi omtrent i balanse mellom utgifter og inntekter. Størrelsen på disposisjonsfond er nå svært lav, og vi er avhengige av å klare å gjennomføre de tiltak vi skisserer, samt at vi ikke får for mange ekstra uforutsette utgifter.

Økonomiske oversikter

Tabellen nedenfor viser en oversikt over sentrale driftsinntekter og -utgifter, finansinntekter og -utgifter, avsetninger og bevilgninger samlet ut til virksomhetene for Lyngdal kommune.

Tall i 1.000	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024
Rammetilskudd	-404 569	-404 000	-398 200	-399 400	-398 200
Inntekts- og formuesskatt	-249 487	-258 600	-258 600	-258 600	-258 600
Eiendomsskatt	-4 500	-11 300	-20 600	-21 000	-21 000
Andre generelle driftsinntekter	-40 853	-17 320	-12 300	-10 680	-9 960
Sum generelle driftsinntekter	-699 409	-691 220	-689 700	-689 680	-687 760
Sum bevilgninger drift, netto	657 318	681 510	653 600	637 610	634 000
Avskrivninger	42 667	53 000	53 000	55 000	56 000
Sum netto driftsutgifter	699 985	734 510	706 600	692 610	690 000
Brutto driftsresultat	576	43 290	16 900	2 930	2 240
Renteinntekter	-6 143	-3 110	-3 460	-4 230	-4 680
Utbytter	-16 763	-10 263	-10 263	-9 263	-9 263
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-2 855	-3 900	-3 790	-3 550	-3 410
Renteutgifter	29 911	17 270	17 310	17 800	17 940
Avdrag på lån	33 654	36 000	32 000	33 000	33 000
Netto finansutgifter	37 804	35 997	31 797	33 757	33 587
Motpost avskrivninger	-42 667	-53 000	-53 000	-55 000	-56 000
Netto driftsresultat	-4 288	26 287	-4 303	-18 313	-20 173
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:					
Overføring til investering	80	0	0	2 020	2 020
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	80	50	50	50	50
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	4 128	-26 337	4 253	16 243	18 103
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	4 288	-26 287	4 303	18 313	20 173
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0

Budsjettforslaget viser for 2021 et merforbruk på 26,3 millioner kr. Dette er foreslått finansiert med bruk av fond. Årene etter er det budsjettert med mindreforbruk og avsetning til disposisjonsfond.

Inntektene reduseres noe – selv med økt eiendomsskatt, men «sum bevilgninger drift» reduseres også som følge av at innsparingstiltak som foreslås blant annet får helårseffekt.

Vi går nå igjennom hver post i hovedoversikten.

Sentrale inntekter

Sentrale inntekter er rammetilskudd, skatt, eiendomsskatt og generelle statstilskudd.

Tall i 1.000	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024
Rammetilskudd	-404 569	-404 000	-398 200	-399 400	-398 200
Inntekts- og formuesskatt	-249 487	-258 600	-258 600	-258 600	-258 600
Eiendomsskatt	-4 500	-11 300	-20 600	-21 000	-21 000
3.1. Eiendomsskatt kraftverk	-4 500	-2 700	-3 400	-3 800	-3 800
3.2. Eiendomsskatt bolig og fritid		-8 600	-17 200	-17 200	-17 200
Andre generelle driftsinntekter	-40 853	-17 320	-12 300	-10 680	-9 960
4.1 Kompensasjon sykehjem/omsorgsboliger	-1 893	-1 687	-1 682	-1 677	-1 672
4.2 Rentekompensasjon skolebygg	-557	-107	-95	-83	-71
4.3 Rentekompensasjon kirkebygg	-126	-25	-24	-22	-21
4.4 Generelt tilskudd flyktninger	-31 000	-15 000	-10 000	-8 400	-7 700
4.5 Havbruksfondet	-1 700	-500	-500	-500	-500
4.6 Reformstøtte	-5 578				
Sum generelle driftsinntekter	-699 409	-691 220	-689 700	-689 680	-687 760

Sum generelle inntekter total går ned med vel 8 millioner fra opprinnelig budsjett 2020 til 2021. Videre i økonomiplanperioden er det en ytterligere nedgang, selv med økte inntekter på eiendomsskatt. Dette skyldes i hovedsak lavere integreringstilskudd og forventet lavere rammetilskudd.

Skatt og rammetilskudd

Skatt og rammetilskudd er som tidligere nevnt et anslag utarbeidet av KS jfr. prognosemodellen. Dette anslaget er basert på et innbyggertall på 10 445.

Eiendomsskatt

Det er i budsjettet lagt inn eiendomsskatt på kraftverk, og på bolig- og fritidseiendommer.

Eiendomsskatten på kraftverk er en videreføring fra 2020, der det ble lagt opp til en gradvis harmonisering mellom de to gamle kommunene. I 2021 er det forventet å motta kr 2,7 mill. med en promille på hhv. 4 og 7.

Grunnlag kraftanlegg, vindkraft, kraftnettet ol.						
		2020	2021	2022	2023	2024
Audnedal	180 190 571	1 261 334	1 261 334	1 261 334	1 261 334	1 261 334
Lyngdal	359 168 000	718 336	1 436 672	2 155 008	2 514 176	2 514 176
Sum		1 979 670	2 698 006	3 416 342	3 775 510	3 775 510
Lyngdal prom		2	4	6	7	7
Audnedal prom		7	7	7	7	7

Når det gjelder bolig- og fritidseiendommer må man det første året starte på 1 promille. Det er lagt inn en økning til 2 promille fra 2022.

E-skatt sats	2021	2022	2023	2024
Promillesats bolig og fritid	1	2	2	2

Per i dag har vi ikke full oversikt over verdiene på eiendommene i Lyngdal kommune. Vi er derfor gjort et anslag på antall og verdi. Anslaget på verdi er basert på en sammenligning med Farsund og "gamle Lindesnes" kommune. I grunnlaget er det tatt hensyn til reduksjonsfaktor på 30 prosent. Totalt er det anslått et eiendomsskattegrunnlag på 8,6 milliarder kr. Et bunnfradrag vil eventuelt redusere grunnlaget ut fra beløp*antall eiendommer.

<i>Eiendom</i>	<i>Anslag snittverdi</i>	<i>Antall</i>	<i>Anslag grunnlag</i>
<i>Boliger</i>	1,4 mill.	4000	5,6 milliarder
<i>Fritid</i>	1,5 mill.	2000	3 milliarder

Andre generelle driftsinntekter

Dette er rente- og avdragskompensasjonsordning og integreringstilskudd. Kompensasjonsordningen er refusjon av renter- og avdragskostnader for låneopptak på skole, svømmebygg og kirkebygg. Renten her er satt til 0 i statsbudsjettet. Husbanken sine prognoser ligger derimot på 0,3 prosent. Derfor er det lagt inn en forventet inntekt her på kr 1,8 mill.

Integreringstilskudd mottas ut fra hvor mange flyktninger vi antar å motta i 2021, og har fått de siste årene. I budsjettet er det anslått at man får 10 nye flyktninger i 2021 og hvert år i økonomiplanperioden. Dette er også anmodningen fra IMDI. Som man ser her har antall flyktninger blitt redusert fra 63 i 2017 til 10 i 2020. Dette betyr mye for inntektene vi får. Denne er redusert kraftig de siste årene pga. lavere antall.

Integreringstilskudd 2021			
År	Antall personer	kr pr person	Sum
2017	63	72 000	4 536 000
2018	28	86 000	2 408 000
2019	20	174 000	3 480 000
2020	10	246 000	2 460 000
2021	10	194 300	1 943 000
			14 827 000

I tillegg ble det i 2020 budsjettet med kr 1,7 mill. til havbruksfond, mottatt tilskudd ble 1,3 mill. Havbruksfondet ble opprettet i 2016, for å ivareta hensynet til kommuner som legger til rette for oppdrettsnæringen. Inntektene kommer fra tildeling av ny kapasitet, hvorav 20 prosent går til staten og 80 prosent til kommunal sektor. Det er gjort et anslag på at vi mottar 0,5 mill. hvert år framover.

Reformstøtte var en engangsutbetaling for sammenslåtte kommuner, og utgår i 2021.

Finansinntekter og - utgifter

Finansinntekter og -utgifter er renteinntekter, utbytte, avdrag på lån og renteutgifter.

Tall i 1.000	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024
Renteinntekter	-6 143	-3 110	-3 460	-4 230	-4 680
10.1 Renteinntekter bankinnskudd/likviditet	-3 155	-1 390	-1 620	-2 140	-2 440
10.2 Renteinntekter diverse fondsplasseringer	-80	-50	-50	-50	-50
10.3 Renteinntekter startlån	-1 163	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
10.4 Renteinntekter langsiktig kapital	-1 645	-600	-710	-950	-1 090
10.5 Øvrige renteinntekter	-100	-70	-80	-90	-100
Utbytter	-16 763	-10 263	-10 263	-9 263	-9 263
11.1 Agder Energi	-16 763	-9 263	-9 263	-9 263	-9 263
11.2 Rfl		-1 000	-1 000	0	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-2 855	-3 900	-3 790	-3 550	-3 410
12.1 Avkastning av eiendom	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750
12.2 Annen avkastning	-1 105	-2 150	-2 040	-1 800	-1 660
Renteutgifter	29 911	17 270	17 310	17 800	17 940
13.1 Renteutgifter på løpende investeringslån	25 012	15 550	15 350	15 900	16 500
13.2 Renteutgifter på løpende startlån	1 463	1 400	1 300	1 200	1 100
13.3 Renteutgifter på nye investeringslån	3 436	320	660	700	340
Avdrag på lån	33 654	36 000	32 000	33 000	33 000
Netto finansutgifter	37 804	35 997	31 797	33 757	33 587

Renteinntekter

Vi har en innskuddsrente på nibor pluss 0,56 prosent på våre bankinnskudd, som tilsvarer rente på 0,86 prosent. På samme måte som historisk lav lånerente er også innskuddsrenten lav. Vi har derfor en nedgang i budsjetterte renteinntekter.

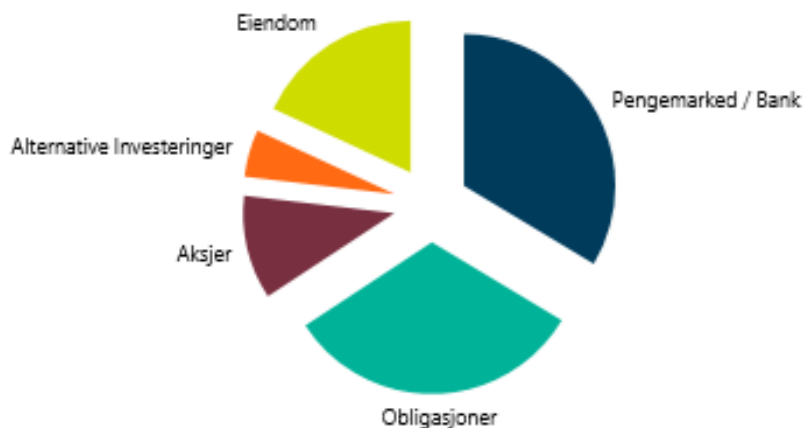
Utbytter

Utbytte fra Agder Energi kr 9,2 mill. (inkl. tilleggsutbytte fra salg grønn kontakt) og er basert på resultat fra 2019. Nedgangen i resultatet til Agder Energi gir også utslag i vårt utbytte. Vi har budsjettert med samme størrelse på utbytte i hele økonomiplanperioden.

Det er også lagt inn et forventet utbytte fra Renovasjonsselskapet for Farsund og Lyngdal AS på kr 1 mill. Det er lagt inn samme beløp i 2022, men det forventes ikke utbytte fra 2023 og videre utover i økonomiplanperioden.

Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler

Vi har ca. 154 mill. (okt. 2020) plassert i ulike obligasjoner, aksjer, pengemarked, eiendom. Vi benytter Griff Kapital til bistand i dette arbeidet.

Forvaltningsstrategien forventer å gi årlig avkastning på 3 prosent på kommunens kraftfond. Kraftfondet består av et kapitalfond etter salg av aksjer i Agder Energi, og et verdireguleringsfond som også fungerer som et bufferfond dersom det blir lav avkastning. Det budsjetteres derfor med kr 4,5 mill. årlig fordelt på avkastning plasseringer og renteinntekter. Det betyr at dersom renteinntekt og gevinsten blir lavere enn 3 prosent, tilføres drift endringen fra verdireguleringsfondet. Dersom det blir høyere avkastning enn 3 prosent tilføres merverdien verdireguleringsfondet. Et slikt opplegg gjør det mulig å budsjettere med en stabil overføring til driftsbudsjettet.

Renteutgifter

Gjennomsnittlig fast rente på våre lån er 2,67 prosent. Vi har i dag ca. 73 prosent av våre lån til fast rente. Nye lån er budsjettert med flytende rente ut fra Norges Banks anslag;

Rentesats	2021	2022	2023	2024
Flytende rente jfr. Norges Banks anslag	0,9	1,05	1,4	1,6

Oversikt over lånegjeld – investeringslån

Lån	2020	2021	2022	2023	2024
IB lån	1 120 328 000	1 059 674 000	1 058 744 000	1 089 534 000	1 106 684 000
Låneopptak	170 000 000	35 070 000	62 790 000	50 150 000	21 330 000
Tilskudd ekstra	197 000 000	-			
Avdrag	33 654 000	36 000 000	32 000 000	33 000 000	33 000 000
Ub lån - anslag	1 059 674 000	1 058 744 000	1 089 534 000	1 106 684 000	1 095 014 000
Herav anslag Selvkostlån	102 780 000	127 780 000	150 580 000	186 580 000	220 580 000
nye selvkostlån	30 000 000	27 800 000	41 000 000	41 000 000	16 000 000
Avskrivning/avdrag	- 5 000 000	- 5 000 000	- 5 000 000	- 7 000 000	- 9 000 000
Anslag selvkostlån	127 780 000	150 580 000	186 580 000	220 580 000	227 580 000

Lyngdal har i overkant av 1 milliard i gjeld. Da er ikke gjeld til husbanken tatt med i oversikten. Det er ca. 130 mill.

Det er historisk sett svært lave rentesatser nå. Med tanke på den kraftige gjeldsøkningen de siste årene, pådrar Lyngdal kommune seg en meget stor risiko med tanke på mulig renteøkning i årene som kommer.

Avdrag

Avdragsutgifter er basert på kommunelovens krav om minimumsavdrag. Dette er et forhold mellom avskrivninger, verdi av anleggsmidler og lånegjeld per 1.1. Dette er altså et anslag, og vil kunne bli endret når 2020 er ferdig og man har eksakte tall på disse verdiene. Det er lagt opp til at tilskuddet fra Husbanken til Lyngdal Helsehus, på nesten 200 millioner, kommer i 2020 og kan nedbetales på gjeld i 2020. Dette påvirker minimumsavdraget med ca. 6 mill. reduksjon, mot at vi venter til 2021 med å nedbetale gjelden. Vi har vært i kontakt med Husbanken og de forventer å utbetale dette i god tid før nytt år. Vi budsjetterer derfor med nedbetaling av gjeld i 2020 tilsvarende tilskuddet fra Husbanken.

Avsetning og årsoppgjørdisposisjoner

Tall i 1.000	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:					
Overføring til investering	80	0	0	2020	2020
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	80	50	50	50	50
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	4 128	-26 337	4 253	16 243	18 103
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0		0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	4 288	- 26 287	4 303	18 313	20 173

Lyngdal kommune budsjetterer med negativt netto driftsresultat i 2021. I år 2022 er det et lite positivt netto driftsresultat, og dette øker noe de neste årene.

Bruk av disposisjonsfond

Budsjett 2021 er saldert med bruk av disposisjonsfond på 26,3 millioner kr for å oppnå lovpålagt balanse i budsjettet. Videre i planperioden antas positive netto driftsresultater og tilførsler til disposisjonsfond.

Avsetning til bundne fond

Budsjettposten er knyttet til bundne driftsfond, der renter skal avsettes fondet etter eksterne bestemmelser. Overføring til investering er bruk av fond for å finansiere Egenkapitalinnskudd til KLP.

Sum bevilgninger drift

I dette kapittelet vil vi kort si litt om rammene til hver virksomhet og de vesentlige endringer som er lagt inn og foreslås. Det er også et eget avsnitt på fellestiltak. Beskrivelser av virksomhetenes aktiviteter ligger som vedlegg.

Lønns- og prisvekst er anslått til 2,7 prosent for 2021. Av dette utgjør prisvekst 3,4 prosent. Det er ikke lagt inn økning i rammene til virksomhetene for å kompensere prisvekst. Dette medfører krav om ytterligere effektivisering i 2021 ut over de tiltak som foreslås. Det er satt av en felles pott til lønnsvekst som fordeles etter at lønnsoppjøret i 2021 er ferdig..

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Budsjett 2020 (2.tertial)	2021	2022	2023	2024
Stab/støtte	100 037	104 887	92 055	88 780	87 780	87 780
Skole 1.-7.trinn	89 705	93 205	89 850	88 050	86 550	86 550
Skole 8.-10.trinn og voksenopplæring	59 101	63 101	67 080	64 880	61 680	61 680
Barnehager	93 414	88 314	84 200	80 200	78 200	78 200
Kultur	19 785	18 085	16 210	16 210	16 210	16 210
Forebygging og livsmestring	49 174	54 774	52 965	50 465	50 465	50 465
Servicesenter helse og velferd	22 555	24 000	24 500	24 500	24 500	24 500
Habilitering	38 651	62 761	59 000	58 000	58 000	58 000
Hjemmetjenester	48 352	54 352	50 905	47 105	45 805	45 805
Institusjonstjenester	73 388	78 000	77 150	73 650	73 650	73 650
Tekniske tjenester	47 539	49 700	53 680	51 954	44 962	41 354
Arealforvaltning og miljø	3 230	2 800	2 610	2 610	2 610	2 610
Fellesutgifter	12 387	-	11 300	7 200	7 200	7 200
Sum	657 318	693 979	681 505	653 604	637 612	634 004

Vi har mindre å fordele ut til virksomhetene i 2021 enn i 2020. Utgangspunktet for rammene har vært prognosen for 2020, korrigert for antatte merutgifter for korona. Vi vet også at det i 2020 er merforbruk som er dekket av disposisjonsfond. Disposisjonsfondet vil ikke holde ut 2021 hvis vi fortsetter som nå. Det betyr at endringer må til. Derfor er det foreslått en rekke tiltak for å redusere kostnadene for hver virksomhet.

Alle virksomhetene har jobbet iherdig med å se på tiltak som kan effektivisere og redusere kostnadsnivået uten at det går ut over kvaliteten. Dette arbeidet er langt fra ferdig og må vektlegges videre i 2021 og framover. Noen av tiltakene som er foreslått må jobbes videre med for å se om det kan gi effekt på sikt. I tillegg til at hver virksomhet har ulike tiltak for å komme ned på rammen, har helse og velferd noen fellestiltak som vil utredes i nærmeste fremtid som går på tvers av virksomheten. Det er også felles innsparingsforslag som gjelder alle virksomhetene. Disse er samlet under «fellesutgifter».

Vi vil kort beskrive hver virksomhets rammer og vesentlige endringer/tiltak som er lagt inn som forslag.

Stab/støtte

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Budsjett 2020 (2.tertial)	2021	2022	2023	2024
Stab/støtte	100 037	104 887	92 055	88 780	87 780	87 780

Rammen til stab/støtte er foreslått redusert med kr 8,0 mill. fra opprinnelig budsjett i 2020, og ytterligere reduksjon på kr 3,3 mill. i 2022 og kr 1,0 mill. i 2023 og 2024.

De vesentligste endringer/tiltak som er foreslått er:

	2021	2022	2023	2024
Tilskudd til Den Norske kirke reduseres med kr 400 000,- som følge av at øvrige virksomheter i kommunen reduserer/effektiviserer. Vi ser også at sammenlignet med KG11 ligger tilskuddet høyt.	400 000,-	400 000,-	400 000,-	400 000,-
Deler av innfordringen foreslås overført til private. Vi har for tiden en ledig stilling til dette som kan spares. Det legges også opp til ytterligere effektivisering på økonomi i 2022.	300 000,-	500 000,-	500 000,-	500 000,-
Velferdsgoder med redusert betaling for ansatte til treningsentre avsluttes.	200 000,-	200 000,-	200 000,-	200 000,-
Det foreslås å redusere møtegodtgjørelsen for politiske møter med 50 prosent, færre utvalgsmøter og kun politiske møter på ettermiddag kveld.	900 000,-	900 000,-	900 000,-	900 000,-
Reduksjoner i IKT-budsjett (diverse lisenser, programmer ol avsluttes)	300 000,-	500 000,-	500 000,-	500 000,-
NAV – reduksjon som følge av færre mottakere av introduksjonsstønad	2500 000,-	3500 000,-	4500 000,-	4500 000,-
Tilskudd til næringsfond tas ut for et år	175 000,-	0	0	0
Ubesatt stilling på 50 prosent på plan og næring	400 000,-	400 000,-	400 000,-	400 000,-
Innføre tobakksgebyr	80 000,-	80 000,-	80 000,-	80 000,-
Utrede felles legevaktordning for hele kommunen fra 2022 *1)	0	500 000,-	500 000,-	500 000,-
Samlokalisering innbyggertorg og bibliotek – redusere med en 100 prosent stilling *2)	0	750 000,-	750 000,-	750 000,-
Finansiere en stilling på avdeling for Innovasjon og samskaping med eksterne prosjektmidler *3)	1000 000,-	1000 000,-	1000 000,-	1000 000,-

***1): Legevakt**

Lyngdal kommune har i dag to ordninger; gamle Lyngdal er knyttet til Flekkefjord legevakt, og gamle Audnedal er med i felles legevaktordning med Åseral og Hægebostad, i kombinasjon med Kristiansand legevakt.

***2): Samlokalisering av innbyggertorg og bibliotek**

Det foreslås at det blir igangsatt et prosjekt for å samlokalisere tjenestene i bibliotek og Innbyggertorget. Det vil være et arbeid knyttet til å utrede dette godt, og få på plass gode ordninger for innbyggerne og de ansatte som skal arbeide der. Det er derfor først lagt inn en innsparing tilsvarende ett årsverk, anslått til kr 750.000 fra 2022.

***3): Prosjektskjønn, statlig finansiering, Statens hus**

Kommunen mottar ofte midler til ulike prosjekter vi søker på. Det er et mål for kommunen å være offensiv på det å søke prosjektmidler for å utvikle kommunen. Siste prosjekt vi har fått tildelt er Statens hus. Vi har lagt opp til at eksterne prosjektmidler kan finansiere ca. en 100 prosent stilling i administrasjonen, tilsvarende kr 1.000.000.

Stab/støtte ble vesentlig redusert i forbindelse med kommunesammenslåingen. Beregninger som en arbeidsgruppe gjorde våren 2020 viste at utgiftene i 2020 er tilnærmet på snittet av sammenlignbare kommuner (kostra-gruppe 11). Ved å redusere ytterligere anslås det at utgiftene for dette området vil ligge i underkant. Arbeidsbelastningen på de ansatte er svært stor og flere har i det daglige problemer med å rekke alle arbeidsoppgaver. Budsjettet er nå svært presset på de oppgaver som skal utføres. Når kommunedirektøren likevel foreslår en så stor reduksjon, skyldes det de folkevalgtes sterke fokus på reduksjon i administrative kostnader mer enn en vurdering av hvor stor kapasitet kommunen har behov for. I tillegg kommer forslagene til reduksjon i antall ledere.

Tiltak som er vurdert men ikke foreslått:

- Ta bort erkjentlighetsgaver (gave til ansatte som har lang tjenestetid)
- Ytterligere reduksjon i bemanning på stabene
- Ytterligere reduksjon på IKT-lisenser og programmer
- Stenge Innbyggertorget for fysiske besøk - kun digitalt

Skole 1.-7.trinn og Skole 8.-10. trinn og Voksenopplæringen

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Budsjett 2020 (2.tertial)	2021	2022	2023	2024
Skole 1.-7.trinn	89 705	93 205	89 850	88 050	86 550	86 550
Skole 8.-10.trinn og voksenopplæring	59 101	63 101	67 080	64 880	61 680	61 680
	148 806	156 306	156 930	152 930	148 230	148 230

Rammen totalt for skole og Voksenopplæringen er foreslått omtrent som revidert budsjett 2020. Skolen har fått økte kostnader til gjesteelever og har feilbudsjetterte inntekter i 2020. Ellers er det for 2021 lagt opp til samme nivå som høsten 2020. Virksomheten er stort sett på lærernormen og har lite å gå på i ordinær drift. Budsjett for gjesteelever kr 5 mill. er flyttet fra skole 1.-7. til skole 1.-8.

Ut over i økonomiplanperioden er det lagt inn:

- Befolkningsutviklingen** i aldersgruppen 6-15 år viser en nedgang i antall barn i økonomiplanperioden. Rammeoverføringen blir dermed også mindre. Kostnadsreduksjon er anslått til 8,4 mill. for økonomiplanperioden. 2019-tall viser at grunnskole ligger 6,7 mill. under KG11. Derfor legges kun inn en forventet reduksjon på kostnader på kr 1,5 mill. i 2022 og 3 mill. fra 2023 under skole 1.-7. Kommunedirektøren foreslår at det i løpet av 2021 utarbeides en skolebruksplan for hele kommunen.
- Det er foreslått å øke foreldrebetaling for **skolefritidsordning (SFO)** for å komme nærmere selvkost. KOSTRA sine 2019-tall viser at vi i dag har ca. 2 mill. mer i utgifter enn inntekter til SFO. Elever med særskilte behov i 5.-7.klasse har gratis SFO. Dersom vi tar utgangspunkt i at kommunens andel skal være tilnærmet utgiften til de med særskilte behov, ca. 1,2 mill., så vil vi nærme oss selvkost dersom vi øker inntekten med 500 000 kr. Dette utgjør en økning i foreldrebetaling på ca. 11 prosent. Se for øvrig eget punkt under kapitlet på gebyr.
- Struktur voksenopplæring:** I Lyngdal gis det tilbud om voksenopplæring både ved Byremo voksenopplæring og på Rom. Fra høsten 2021 anbefales det å samlokalisere denne undervisningen i Lyngdal sør. Dette vil gi en besparelse på kr 800 000 i 2021 og kr 2 mill. fra 2022. I tillegg anslås elevtallet for planperioden å være synkende. Dette vil kunne redusere driften ytterligere utover i perioden med henholdsvis kr 1 mill. i 2022 og kr 2 mill. i 2023 og 2024.
- PPT og barnevern flytter inn i rådhuset**
Kommunen leier i dag lokaler i Postgården til PPT og barnevernet. Ved å flytte disse inn i rådhuset sparer kommunen årlig kr 150.000 i leieutgifter. 2/3 betales av skolen. 1/3 av virksomheten Forebygging og livsmestring. I tillegg reduseres kostnaden for PPT med 120 000 kroner.

Tiltak som er vurdert, men ikke foreslått:

- Nedleggelse av skoler
- Ytterligere økning av foreldrebetaling SFO
- Sammenslåing av skole- og folkebibliotek
- Sammenslåing av SFO i skoleferier
- Stramme inn rettigheter for det som er definert som farlig skolevei (skoleskys under 4 km og 2 km)

Oppsummering av foreslåtte tiltak i tabell blir da som følger:

	2021	2022	2023	2024
Reduksjon kostnader skole	0	1 500 000,-	3 000 000,-	3000 000,-
Økt foreldrebetaling SFO	500 000,-	500 000,-	500 000,-	500 000,-
Lokalisere Voksenopplæringen i Lyngdal sør + nedgang i elevtall i økonomiplan-perioden	800 000,-	3000 000,-	4000 000,-	4000 000,-
Flytte PPT inn i rådhuset	100 000,-	100 000,-	100 000,-	100 000,-
Reduserte kostnader til PPT	120 000,-	120 000,-	120 000,-	120 000,-

Barnehager

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Budsjett 2020 (2.tertial)	2021	2022	2023	2024
Barnehager	93 414	88 314	84 200	80 200	78 200	78 200

Rammen til barnehager er foreslått nedjustert med 4,1 mill. fra budsjett 2020 (2.tertial). Dette er basert på lavere barnetall og drift tilpasset dette. I tillegg er det:

- 40 prosent reduksjon i styrerressursen Byremo barnehage pga. lavt barnetall, kr 350 000 f.o.m. 2021.
- Tatt ut reserve til økt bemanning tilsvarende to årsverk. Innebærer at det nå kun tilbys plass til barn med rett til plass, eller ved ledig kapasitet. Kr 1 100 000 f.o.m. 2021.
- Redusert kapitaltilskudd og pensjon driftstilskudd til private barnehager. Anslått effekt for 2021 basert på antall barn per september kr 1,4 mill.
- Det er lagt inn en forventning om ytterligere innsparing fra 2022 på kr 4 mill., og 6 mill. fra 2023 som følge av demografiutviklingen. Vi får færre barn og derfor redusert rammetilskudd som følge av dette. Det må derfor hele tiden jobbes med å tilpasse bemanning ut fra barnetallet. Forventet kostnadsreduksjon i økonomiplanperioden er ut fra tabellen nede 21,5 millioner (hentet fra framsikt.net). Ifølge kostra 2019-tall lå vi 6,3 mill. under. Derfor reduserer vi ikke mer.

Tiltak som er vurdert, men ikke foreslått:

- Juli-stengt barnehage; innsparing på lønn og ferievikar 110.000 kr. Vil medføre store konsekvenser og er ikke et tiltak som anbefales. Pålagt ferie i juli anses ikke som en god arbeidsgiverpolitikk og er lite brukervennlig. Juli-stengt barnehage vil også medføre vansker med sommerturnus i helsesektoren.

Oppsummering av foreslåtte tiltak i tabell blir da som følger:

	2021	2022	2023	2024
Reduksjon 40 prosent styrerressurs Byremo barnehage	350 000,-	350 000,-	350 000,-	350 000,-
Tatt ut reserve til ekstra bemanning	1 100 000,-	1 100 000,-	1 100 000,-	1 100 000,-
Redusert kapitaltilskudd og pensjon driftstilskudd til private barnehager	1 400 000,-	1 400 000,-	1 400 000,-	1 400 000,-
Redusert barnetall	1 250 000,-	5 250 000,-	7 250 000,-	7 250 000,-

Kultur

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Prognose 2020	2021	2022	2023	2024
Kultur	19 785	18 085	16 210	16 210	16 210	16 210

Rammen til virksomheten Kultur er foreslått nedjustert med kr 3,5 millioner fra opprinnelig budsjett 2020. Vesentlig tiltak/endringer er:

- Avslutte prosjekt med musikkverkstedet Byremo og kulturskolen. Innsparing 90 000 kr.
- Redusere åpningstid på kino fra seks til fem dager per uke. Innsparing: 120 000 kr.
- Redusert bok/medie-budsjett på bibliotek. Innsparing 70 000 kr.
- Redusert vedlikeholdsmidler og diverse forbruksmateriell på kulturhuset. Innsparing 200 000 kr.
- Kutte årlig overføring til Olsok-fondet 50 000 kr.
- Redusere arrangements- og markedsføringsbudsjettet på kulturhuset. Innsparing: 140 000 kr.
- Frie midler til barn/unge som virksomheten har hatt på budsjettet reduseres. Innsparing: 60 000 kr.
- 1 ubesatt stilling som kulturkonsulent 100 prosent tas ut.
- I tillegg reduksjoner som er gjort i løpet av 2020.
- Tilskudd til frivilligsentralen fra staten er tatt ut av rammetilskuddet og er nå øremerket, og kommer direkte til kultur som en inntekt og reduserer rammen tilsvarende. Kr 820 000,-.

Tiltak som er vurdert, men ikke foreslått:

- Kutte i midler til lag og foreninger (kulturmidler). Mulig innsparing: 625 000 kr.
- Kutte i tilskudd til foreninger/stiftelser som driver museer: Mulig innsparing 120 000 kr.
- Legge ned Rocky fritidsklubb. Mulig innsparing: 460 000 kr.
- Redusere åpningstider bibliotek – ikke ansette i ubesatt 100 prosent stilling bibliotek. Mulig innsparing 650 000 kr.

Oppsummering av foreslåtte tiltak i tabell blir da som følger:

	2021	2022	2023	2024
Avslutte prosjekt med Musikkverkstedet	90 000,-	90 000,-	90 000,-	90 000,-
Redusert åpningstid kino	120 000,-	120 000,-	120 000,-	120 000,-
Redusert bok- og mediebudsjett bibliotek	70 000,-	70 000,-	70 000,-	70 000,-
Reduserte vedlikeholdsmidler og forbruksmateriell	200 000,-	200 000,-	200 000,-	200 000,-
Kutte overføring til Olsok-fondet	50 000,-	50 000,-	50 000,-	50 000,-
Redusere arrangement og markedsføringsbudsjett	140 000,-	140 000,-	140 000,-	140 000,-
Reduksjon midler til barn og unge	60 000,-	60 000,-	60 000,-	60 000,-
Redusere med 100% stilling som kulturkonsulent	750 000,-	750 000,-	750 000,-	750 000,-

Helse og velferd

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Budsjett 2020 (2. tertial)	2021	2022	2023	2024
Forebygging og livsmestring	49 174	54 774	52 965	50 465	50 465	50 465
Servicesenter helse og velferd	22 555	24 000	24 500	24 500	24 500	24 500
Habilitering	38 651	62 761	59 000	58 000	58 000	58 000
Hjemmetjenester	48 352	54 352	50 905	47 105	45 805	45 805
Institusjonstjenester	73 388	78 000	77 150	73 650	73 650	73 650
Helse og velferd	232 120	273 887	264 520	253 720	252 420	252 420

Helse og velferd hadde i opprinnelig budsjett 2020 en totalramme på kr 232 mill. Budsjett etter 2. tertial viser en prognose på 274 millioner kr. Budsjett for 2021 er tatt utgangspunkt i rammen for 2020 justert for korona. Men man ser at kostnadene er ventet å øke også i 2021.

Netto ramme har økt betydelig de siste årene. Noe skyldes som tidligere nevnt endring i beregning av refusjoner, men det er også økning i kostnader. Det er blant annet kommet nye brukere til, som betyr betydelig økte kostnader innenfor habilitering. Hjemmetjenesten informerer om omtrent samme antall brukere, men tyngre. Sammenlignet med kostragruppe 11 (sammenlignbare kommuner) er kostnadsnivået for høyt for 2019. Selv om demografiutviklingen viser at man får flere eldre i økonomiplanperioden, som utgjør ca. 13,5 mill. i perioden, er man fremdeles for høyt. Det er også lagt inn en forventning om at kostnadsnivået må reduseres ytterligere minst 5 millioner kr fra 2022 og årene etter. Dette for å komme ned mot nivået til KG11.

Per i dag er det vanskelig å se at det er tatt ut noe gevinst ved å flytte til helsehuset. Det er derfor lagt inn en forventning om at man fra 2022 må kunne ta ut en gevinst på minst 1,3 mill., og ytterligere 1,4 mill. årene etter.

Prosjekt Nytt Blikk

Lyngdal kommune er med i prosjektet «nytt blikk» som handler om heltidskultur og hvordan få til en heltidskultur i kommunen. Vi har hentet inspirasjon fra andre kommuner som har jobbet med heltidskultur. Deriblant Sauda kommune, som kan vise til færre deltidsansatte, reduksjon i antall stillinger, bedre kvalitet for brukere, mindre stress, mer tid til ledelse.

Med bakgrunn i prosjektet har vi sett på mulige gevinster knyttet til hjemmetjenesten i Lyngdal. Vi ser at det er store gevinster knyttet til omlegging av turnus til hver fjerde helg med 12,5 timers vakter. Vi får utnyttet kompetansen og dekning av sykepleiere på en mye bedre måte enn i dag. Status i dag for hjemmetjenesten er at mange av stillingene for sykepleiere er ubesatt. Vi får ikke rekruttert. Det er små stillinger med tredje hver helg, som er vakante og må dekkes av vikar. Mange av disse stillingene kan vi redusere ved at ansatte går over på hver fjerde helg med lange vakter. Det samme vil vi se på for institusjon.

Det er veldig mange på jobb hver dag i hjemmetjenesten. Dette øker sjansen for sykefravær, som igjen må dekkes inn av vikar. Mangel på vikar kan føre til bruk av overtid, som igjen er kostbart. Ved å legge om turnus til lange vakter, reduseres antall ansatte på jobb og risikoen for sykefravær vil også være mindre. Erfaringsmessig i kommunen er det lavere sykefravær og mindre bruk av overtid i avdelinger som har lange vakter og 4. hver helg.

Uten å kutte i tjenesten har vi anslått en innsparing på opp mot 10 millioner kr i 2021. Dette tiltaket blir satt i verk rett over nyttår og medfører at rammene ikke må økes ytterligere. Dette er fordelt mellom Hjemmetjenesten og Institusjonstjenester. Vi har lagt inn ytterligere innsparing fra 2022 på 5 millioner kroner.

Forebygging og livsmestring

Tiltak fra Forebygging og livsmestring som er lagt inn i budsjettforslaget er:

- Reduksjon merkantilstilling 80 prosent
- Reduserte utgifter til barnevern 1,5 millioner kr
- Flytte Team ros (rusomsorg) og Bergsakerveien 15 til helsehuset.. Anslått innsparing 2022: 2,5 millioner. Dette skal utredes nærmere.
- Kvås bofelleskap: Antall beboere går ned som følge av nedgang i antall flyktninger, og dermed går også inntektene ned. Det er i budsjettet lagt opp til at utgiftene er på samme nivå som inntektene for Kvås bofelleskap. Det er en utfordring å skaffe nye oppdrag som sørger for nok inntekter, og det er også et spørsmål hvor stor risiko man kan ta for at avdelingen får oppdrag med tilstrekkelige inntekter. Det er derfor nødvendig med nedbemanning ved avdelingen, for å opprettholde budsjettbalansen i 2021. Framover må det tas en overordnet diskusjon på hva man ønsker videre for denne avdelingen. Slik utsiktene er i dag, vil det bli færre unge asylsøkere å bosette. Kommunedirektøren foreslår derfor at det i 1. halvår 2021 utredes om driften skal legges om til andre tjenester/aktiviteter eller om nedbyggingen av avdelingen vil fortsette.
- Kommunen leier i dag lokaler i Postgården til PPT og barnevernet. Ved å flytte disse inn i rådhuset sparer kommunen årlig kr 150.000 i leieutgifter. 2/3 betales av skolen. 1/3 av Forebygging og livsmestring.

Tiltak som kan vurderes videre, men krever utredning er:

- Ta ut 40 prosent miljøarbeiderstilling i rustjenesten, ca. kr 250 000
- Bemannede omsorgsboliger; bygge nytt bofelleskap til Bergsakerveien 15 og Team ros. Effektivisere bruk av personalressursene. Mulig også ha ekstra hybler til bruk for forvern for rusbehandling istedenfor å kjøpe private tjenester for brukere i institusjoner. Eventuelt også selge plass til andre kommuner.
- Kvås bofelleskap legges inn under helsestasjonen.

Oppsummering av foreløpig foreslåtte tiltak i tabell blir da som følger:

	2021	2022	2023	2024
Redusert merkantil stilling	400 000,-	400 000,-	400 000,-	400 000,-
Redusert utgifter barnevern	1500 000,-	1500 000,-	1500 000,-	1500 000,-
Flytte team ROS til helsehuset	2500 000,-	5000 000,-	5000 000,-	5000 000,-
Flytte barnevern inn i rådhuset	50 000,-	50 000,-	50 000,-	50 000,-

Servicesenter helse og velferd

Servicesenter for helse og velferd har fått en del ekstra utgifter i 2020. Blant annet:

- Miljøvaktmester 100 prosent stilling, IP koordinator 50 prosent
- Det er lagt inn en økning pga. utgifter til ny kommunelege og legestudent med 2 millioner kr
- Økning i basistilskudd 800 000 kr
- Økning på brukerstyrt personlig assistent 800 000 kr

Tiltak som man foreslår for å redusere utgiftene er:

	2021	2022	2023	2024
Redusert merkantil stilling 40 prosent	200 000,-	200 000,-	200 000,-	200 000,-
Ikke ta inn vikar i to stillinger som står ledige pga. permisjon	550 000,-	0,-	0,-	0,-
Flytte ut av Lyngbygget og inn i kommunalt eid bygg	630 000,-	750 000,-	750 000,-	750 000,-
Reduksjon stilling med 50 prosent	300 000,-	400 000,-	400 000,-	400 000,-

Hjemmetjenester

Kostnadene til hjemmetjenester øker ytterligere fra 2020. Tiltak som man foreslår for å redusere utgiftene er:

	2021	2022	2023	2024
Optimalisering av bilpark i hjemmetjenesten	200 000,-	200 000,-	200 000,-	200 000,-
“Nytt blikk” - endre turnus til langvakter	6000 000,-	8500 000,-	8500 000,-	8500 000,-
Effektiviseringsgevinst nytt helsehus	0,-	1300 000,-	2700 000,-	2700 000,-

Tiltak som er vurdert, men ikke lagt inn:

- Øke brukerbetaling for dagsenter for eldre og praktisk bistand. Prisene ble regulert med kommunesammenslåingen. Det anslås at ytterligere økning vil medføre at eldre ikke vil benytte seg av tilbudet i like stor grad. Når det gjelder praktisk bistand har de som har pensjon høyere enn 2G makspris som er statlig regulert.

Habilitering

Habilitering har fått betydelig økning i rammen:

- Ny beregningsmetode for refusjon ressurskrevende brukere. Ytterligere nedgang i 2020/2021. ca. 7 millioner kroner
- Nye brukere som man ikke får refusjon for gir økning i kostnader på ca. 2,5 mill. kr
- Det er ikke lagt ekstra midler i økonomiplanen til nye brukere.

Tiltak som er lagt inn for å redusere kostnadene:

- Reduksjon av stillinger merkantile, omorganisering, endring i turnus og bruk av såkalte «diff. timer», reduksjon av stillinger pga. naturlig avgang og ikke sette inn vikarer, endre kompetansekrav på enkelte stillinger, prosjekt «på tvers» - bruk av helsefagarbeidere i skole, omorganisering.

Noe av dette kan settes i verk umiddelbart, andre tiltak må utredes litt mer. Forventet innsparing i 2021 som er lagt inn er kr 3,6 mill. Ytterligere 1 mill. fra 2022.

Tiltak som kan vurderes videre, men krever utredning er:

- Flytte ut av Rosfjord aktivitetshus til kommunalt bygg, 550 000 kr

Institusjonstjenester

Kostnadene til institusjon øker også ytterligere fra 2020. Tiltak som man foreslår for å redusere utgiftene er:

	2021	2022	2023	2024
Flytte korttidsavdelingen fra Byremo til helsehuset, erstatte korttidsavdelingen på Byremo med samme antall langtidsplasser (4) og stenge 8 langtidsplasser på helsehuset .	1000 000,-	2000 000,-	2000 000,-	2000 000,-
“Nytt blikk” - endre turnus til langvakter	3600 000,-	6100 000,-	6100 000,-	6100 000,-

Institusjon har i 2020 høyt sykefravær og det jobbes med å få redusert dette. Det har også i 2020 vært behov for innleie av vikarbyrå pga. av ubesatte stillinger. Dette er det lagt opp til å unngå i 2021.

Tekniske tjenester

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Budsjett 2020 (2.tertial)	2021	2022	2023	2024
Tekniske tjenester	47 539	49 700	53 680	51 954	44 962	41 354

Rammen til Tekniske tjenester er foreslått økt med kr 4 mill. fra budsjett 2020, 2. tertial. Rente- og avdragsutgifter på vann- og avløpsinvesteringer (selvkost) er budsjettert med kr 8,2 mill. i 2021. Disse øker i økonomiplanperioden som følge av nyinvestering. Se egen oversikt over investeringer. Dette er med på å redusere rammen til teknisk som følge av økte gebyrinntekter som skal dekke mer av rente og avdrag som er budsjettert felles.

Tiltak som man foreslår for å redusere utgiftene er:

	2021	2022	2023	2024
Reduksjon vedlikehold vei/grønt/gatelys – 4 prosent	500 000,-	500 000,-	500 000,-	500 000,-
Redusert renhold administrasjonsbygg og oppsigelse av avtaler om renholdsoner (matter)	1200 000,-	1200 000,-	1200 000,-	1200 000,-
Reduksjon utgifter oppvarming	0,-	0,-	3000 000,-	3000 000,-

Annet:

- På eiendomsvedlikehold er det kun budsjettert med kr 1 mill. Dette er vedlikehold av alle bygninger i Lyngdal kommune. Det er lagt inn en økning fra 2022 på 1 mill. til dette.
- Det er lagt inn økte utgifter til strøm, fjernvarme, bioenergi og kommunale avgifter på våre bygg. Dette var feilbudsjettert i 2020 med ca. 5 millioner kroner.

Tiltak som er vurdert, men ikke foreslått:

- Ikke ansette i ubesatt stilling som renholdsleder (100 prosent)
- Ikke ansette i ubesatt stilling som vaktmester (100 prosent)

Arealforvaltning og miljø

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Budsjett 2020 (2.tertial)	2021	2022	2023	2024
Arealforvaltning og miljø	3 230	2 800	2 610	2 610	2 610	2 610

Rammen til Arealforvaltning og miljø er foreslått nedjustert med kr 400 000, fra revidert budsjett 2020. Forslag til tiltak/endringer er:

Reduksjon i stilling kommunal planlegging – årlig innsparing 400 000 kr

Annet:

- Det er lagt inn minimalt med kostnader til planarbeid i 2021.

Felles

Total virksomheter	Opprinnelig budsjett	Budsjett 2020 (2. tertial)	2021	2022	2023	2024
Fellesutgifter	12 387	-	11 300	7 200	7 200	7 200

Her har vi samlet felles tiltak som går på tvers av flere virksomheter.

Utrede - effektivisere kommunalt areal (flytting, selge, leie ut)

Investeringsutvalget har i 2020 arbeidet med plan for bruk av kommunalt areal. Det er muligheter for å effektivisere bruken av de bygg kommunen i dag har. Noe bør kanskje selges, renoveres eller bygges nytt.

Kaffetrekke på de ansatte

Da den nye kommunen ble etablert ble det ikke innført kaffebetaling for ansatte. Tidligere var det kaffebetaling for ansatte i Audnedal, men ikke i Lyngdal. Flere kommuner har dette. I Lindesnes kommune betaler de ansatte 60 kroner i måneden til kaffepenger. Det foreslås å innføre samme ordning i Lyngdal.

Reduserte reise/kursutgifter alle virksomheter

På grunn av koronapandemien blir det færre utgifter til kurs og reisevirksomhet. Flere møter gjennomføres også digitalt. Det er derfor foreslått samlet for kommunen å redusere disse utgiftene med 25 prosent.

Lederstruktur Lyngdal kommune, 10 prosent reduksjon (kommunalsjefer, virksomhetsledere, avdelingsledere)

På de tre øverste ledernivåene hadde "gamle" Audnedal og "gamle" Lyngdal til sammen 61 ledere. I forbindelse med kommunesammenslåingen ble dette redusert med 8, til 53 ledere.

Det er foreslått å redusere dette med ytterligere 10 prosent. For å oppnå denne reduksjonen foreslås det gjennomført en prosess der vi ser på både organisering og fordeling av ansvar og arbeidsoppgaver.

Taksering e-skatt og ansatt

Det foreslås å bruke skatteetatens boligverdi for fastsettelse av takstgrunn for boliger. Men boliger som er mindre enn to år gamle må takseres. Det samme må våningshus og fritidsboliger. Summen som er satt av til dette er et anslag på 1,8 mill. Det anbefales også å ha en administrativ ansatt som kan ta koordineringsjobben og svare på henvendelser og klager. Det er viktig at noen opparbeider seg kompetanse på området, og at det ikke forsvinner når takseringsfirma er ferdig. Det må også forventes ekstra kostnader i forbindelse med klagebehandling.

Pensjon

Virksomhetene budsjetterer med ca. 12 prosent ute på enhetene. KLP sitt budsjett for 2021 er noe høyere. Vi må derfor sette av en fellespott til dette, justert for anslaget for premieavvik og akkumulert premieavvik. Dette er beregnet totalt til 3 millioner. Og er betydelig lavere enn tidligere år. Det er knyttet usikkerhet til tallene. Pensjon er vanskelig å budsjettere med tanke på premieavvik. Vi forutsetter likt beløp ut over i økonomiplanperioden. Noe som er veldig usikkert.

Lønnsreserve

Det anslås for 2021 at lønnsoppjøret utgjør 1,65 prosent av lønnsmassen, dersom man ikke budsjetterer med lønnsglidning. Dette utgjør ca. 9 millioner kroner.

	2021	2022	2023	2024
Utrede - effektivisere kommunalt areal (flytting, selge, leie ut)	250 000,-	500 000,-	500 000,-	500 000,-
Kaffetrekke på de ansatte	500 000,-	500 000,-	500 000,-	500 000,-
Reduserte reise-/kursutgifter alle virksomheter	500 000,-	500 000,-	500 000,-	500 000,-
Lederstruktur Lyngdal kommune 10 % reduksjon (kommunalsjefer, virksomhetsledere, avd.ledere)	2000 000,-	4000 000,-	4000 000,-	4000 000,-
Taksering eiendomsskatt	1800 000,-	200 000,-	200 000,-	200 000,-
Ansatt eiendomsskatt	750 000,-	400 000,-	400 000,-	400 000,-
Pensjon	3 000 000,-	3 000 000,-	3 000 000,-	3 000 000,-
Lønnsreserve 1,65 % av lønnsmassen	9 000 000,-	9 000 000,-	9 000 000,-	9 000 000,-

Tiltak som er vurdert, men ikke foreslått:

- Slå av gatelys
- Stenge svømmebassenget på Byremo
- Parkeringsavgift
- Leie for lag og foreninger ved bruk av kommunale bygg

GEBYRREGULATIVET

Konsumprisindeksen for 2021 er på 2,7 prosent. Det er da naturlig at kommunens betalingssatser øker tilsvarende. Noen unntak fra dette er det lagt opp til. De utdypes nærmere i dette kapitlet.

Gebyrer, avgifter og brukerbetalingen fastsettes ellers ut fra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

Husleie

I forbindelse med kommunesammenslåingen har man jobbet frem en enhetlig husleiepolitikk. Dette innebærer at enkelte leieobjekter vil få økt leie ved nye leietagere. Eksisterende leietakere får indeksregulerte husleier fra 2021, og i henhold til husleiekontraktene.

Utleie av lokaler

Det har vært ulike rutiner og praksis rundt utleie av lokaler i de gamle kommunene. Det arbeides med å samordne dette, både med tanke på prissetting og forholdet til lag og foreninger. Utvalget for kultur og samskaping vil ta dette opp som en egen sak. Fram til dette er på plass brukes det slik som det er i dag.

Helse og velferd

Betalingssettsene for helse og velferd 2021 følger som vedlegg til budsjettsaken. I ny kommune har betaling for måltid vært likt for brukere på dagaktivitetstilbud for eldre på Byremo/Konsmo og på helsehuset. Tilbud om måltid er ulikt. På Byremo/Konsmo tilbys det frokost og lunsj, mens det på helsehuset tilbys frokost, lunsj og middag. Middag på helsehuset er helsubsidiert fra kommunens side. Vi foreslår derfor ulike betalingssatser på Byremo/Konsmo og på helsehuset.

Vann, avløp, renovasjon, feiing og slam

Gebyrregulativet for vann, avløp, renovasjon, slam og feiing 2021 følger som vedlegg.

Det er lagt opp til en økning på satsene for avløp på 8,4 prosent på årsgebyret, mens forbruksgebyret øker med 3,2 prosent. Dette er på grunn av at det forventes at totale kostnader vil øke med 7,8 prosent fra 2020 til 2021. Hovedgrunnen til dette er at kapitalkostnadene øker som følge av planlagte investeringer.

Satsene på renovasjon og slam settes i samråd med RFL (Renovasjonsselskapet for Farsund og Lyngdal AS). De jobber med å få på plass gebyrregulativet for 2021 så dermed er satsene for disse kategoriene enda ikke kjent.

Arealforvaltning og miljø

Budsjettdokumentet samt følgende gebyrregulativer følger som vedlegg:

- Gebyrregulativ for Jordlov og konsesjonslov samt fellingsavgifter for Lyngdal kommune 2021
- Lokal forskrift for reguleringsplan, bygge- og delesaksbehandling, oppmåling, eierseksjonering for Lyngdal kommune 2021

Det er foretatt små justeringer fra regulativene for 2020. Gebyr for enkle/kurante saker etter jordlov og konsesjonslov er økt med 50%, men her har det ikke vært økning i satsene siden 2012. Flere av satsene innen byggesak er blitt redusert med 15-50%.

Plan og Næring

Havneregulativ for 2021 følger som vedlegg til budsjettsaken. Gjennomgang av selvkost og fondsavsetninger for Lyngdal kommune viser at det er mulig å innkreve farvannsavgift, tidligere år omtalt som anløpsavgift, fra 2021. Satser og regler beskrives i havneregulativet.

Kommunen krevet årlig inn et bevillingsgebyr for omsatt, solgt eller skjenket, mengde alkoholholdig drikk. Hjemmel for å kreve gebyr og gebyrets satser følger direkte av alkoholloven kapittel 7 og alkoholforskriften kapittel 6, i tillegg til at det er vedtatt i kommunens alkoholpolitiske retningslinjer punkt 14.

Det kreves også inn et gebyr på kr 380 for ambulerende bevilling, jf. alkoholforskriften § 6-2 annet ledd tredje punktum, og kr 1000 pr. enkeltanledning, jf. kommunens alkoholpolitiske retningslinjer punkt 12 bokstav b jf. punkt 14.

Tobakksskadeloven § 7 og forskrift om registrerings- og bevillingsordning for tobakkssvarer mv. § 33 gir adgang for kommunene til å kreve en årlig tilsynsavgift fra salgssteder for tobakkssvarer og tobakkssurrogater til forbruker på inntil 4700 kroner. Lyngdal kommune krever per dags dato ikke en tilsynsavgift fra de som selger tobakkssvarer og tobakkssurrogater.

Helsedirektoratet anbefaler at avgiften kreves inn og at det benyttes en flat sats. Avgiftens formål er å dekke kommunens kostnader knyttet til tilsyn, og avgiften burde være flat for å lette saksbehandling/innkreving og bidra til forutberegnelighet. Uavhengig av salgsstedets størrelse vil kommunens ressursbruk på tilsyn i utgangspunktet være den samme. Kommunedirektøren har lagt til grunn av det kreves inn tilsynsavgift på kr 4700 per virksomhet fra 2021.

Kulturskolen

Betalingsatsene for kulturskolen følger som vedlegg til budsjettsaken. Sammenlignet med nabokommunene ligger prisene for Lyngdal kommune over de andre. Derfor videreføres 2020-satsene på samme nivå til 2021.

Barnehage

Betalingsatsene for barnehagene følger som vedlegg til budsjettsaken. Lyngdal kommune

legger Stortingets vedtatte makspris på opphold til grunn for betalingsattsene i de kommunale barnehagene. Kostpenger øker med 2,7 prosent.

Skolefritidsordning – SFO

Betalingsattsene for SFO følger som vedlegg til budsjettsaken. Kommunal skolefritidsordning skal i utgangspunktet være finansiert til selvkost. Altså at man skal kunne finansiere SFO med de inntektene man får fra brukerbetalingen. I statsbudsjettet for 2020 ble det vedtatt at man fra skoleåret 2020/2021 ikke skulle kreve egenbetaling for barn i 5.-7.trinn med særskilte behov som har behov for et SFO tilbud. Det ble også vedtatt en inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 1.-og 2. trinn fra skoleåret 2020/2021. Dette innebærer at foreldrebetalingen for et heltidstilbud i SFO på 1.og 2. trinn maksimalt skal utgjøre 6 prosent av den samlede person- og kapitalinntekten i husholdningen. Disse vedtakene er innlemmet i nye SFO-vedtekter i Lyngdal kommune. Det er av denne grunn ikke mulig å drive SFO til selvkost.

I 2020 har det kostet kommunen ca. 2 millioner å drive SFO. Bare gratis SFO for 5.-7. trinn for elever med særskilte behov utgjør 2,36 årsverk, og siden denne ordningen er gratis for brukeren må de midlene tas inn på andre måter.

I statsbudsjettet for 2021 er det foreslått inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 3. og 4.trinn fra skoleåret 2021/2022. Dette vil øke utgiftene til skolefritidsordningen.

Når statsbudsjettet foreslår ytterligere tiltak for gradert foreldrebetaling, vil dette påvirke inntektsgrunnet for SFO. Det vil derfor ikke være tilstrekkelig å kun legge til prisjustering på 2,7%.

Det foreslås å øke satsene med 11,25%. (Forslag 1 i tabell nedenfor). Dersom like mange brukere vil benytte seg av SFO-tilbudet, vil kommunen få 500 000 kr i økte inntekter.

Dersom man ønsker enda et høyere inntektsnivå, kan man for eksempel øke prisene med 22,5% (Forslag 2 i tabell nedenfor). Da vil kommunen øke inntektene med 1 million kr. Igjen forutsatt at samme antall elever bruker SFO-ordningen.

Sats	1-6 timer	7-10 timer	11-15 timer	16 timer og mer
Sats 2020	1119 kr	1706 kr	2227 kr	2591 kr
Ved 2,7 % økning	1149 kr	1752 kr	2287 kr	2661 kr
Forslag 1: 11,25% økning	1245 kr	1898 kr	2478 kr	2882 kr
Forslag 2: 22,5% økning	1371 kr	2090 kr	2728 kr	3174 kr

Ved for høye priser, vil nok SFO få færre brukere, og kommunen vil få mindre inntekter.

Det anbefales å ikke gå høyere enn 11,25% økning av SFO-satsene, for å beholde dagens brukere.

VEDLEGG:

Vedlegg nr 1: Pliktige skjema drift og investering

Vedlegg nr 2: Beskrivelse av virksomhetene

Vedlegg nr 3: Gebyrregulativ SFO

Vedlegg nr 4: Gebyrregulativ Kulturskole

Vedlegg nr 5: Gebyrregulativ Helse og velferd

Vedlegg nr 6: Gebyrregulativ Barnehage

Vedlegg nr 7: Lokal forskrift for plan, byggesak, oppmåling og eierseksjonering

Vedlegg nr 8: Gebyrregulativ Landbruk

Vedlegg nr 9: Gebyrregulativ vann og avløp

Vedlegg nr 10: Gebyrer Lyngdal Havn

Vedlegg nr 11: Handlingsplan IKT skole

Vedlegg nr 12: Budsjettforslag fra Lyngdal Kirkelige Fellesråd

Skrevet av: Lyngdal kommune

Publisert:

Postadresse:
Postboks 353, 4577 Lyngdal

Telefon: +47 38 33 40 00
Org.nr.: 922 421 498

E-post: post@lyngdal.kommune.no
www.lyngdal.kommune.no

**LYNGDAL
KOMMUNE**